

Latvijas – Lietuvas programma 2014.-2020. gadam

Pārrobežu sadarbības programma Eiropas teritoriālās sadarbības
(ETS) mērķa ietvaros

2014. gada 24. marta projekta versija

Saturs

1. NODAĻA: PROGRAMMAS STRATĒGIJA	4
1.1. Plāns un darbības principi attiecībā uz sadarbības programmas ieguldījumu Eiropas Savienības gudras, ilgtspējīgas un integrējošas izaugsmes un ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas sasniegšanas stratēģijā	4
1.2. Līdzekļu piešķiršanas pamatojums	21
2. NODAĻA PROGRAMMAS PRIORITĀŠU APRAKSTS	25
2.1. I Prioritāte: ilgtspējīga un tīra vide sadarbības rezultātā	25
2.2. II Prioritāte: nodarbinātības un darbaspēka mobilitātes uzlabošana	31
2.3. III Prioritāte: sociālā integrācija kā teritoriālās attīstības priekšnoteikums	36
2.4. IV Prioritāte: uzlabota dzīves kvalitāte efektīvu publisko pakalpojumu un pārvaldes rezultātā	40
2.5. Programmas izpildes plāns	42
2.6. Finanšu kategorijas	42
2.7. Tehniskās palīdzības budžets	43
3. NODAĻA FINANSĒŠANAS PLĀNS	44
4. NODAĻA INTEGRĒTĀ PIEEJA TERITORIĀLAJAI ATTĪSTĪBAI	45
5. NODAĻA SADARBĪBAS PROGRAMMAS NOTEIKUMU IZPILDE	47
5.1. Atbilstošo institūciju un iestāžu noteikšana	47
5.2. Apvienotā sekretariāta izveides procedūra	48
5.3. Ar pārvaldi un kontroli saistīto pasākumu kopsavilkums	48
5.4. Pienākumu sadale starp Dalībvalstīm gadījumā, ja Vadošā iestāde vai Eiropas Komisija uzdod veikt finanšu korekcijas	51
5.5. Eiro izmantošana	51
5.6. Partneru iesaistīšana	52
6. NODAĻA: KOORDINĒŠANA	53
7. NODAĻA: ADMINISTRATĪVĀ SLOGA SAMAZINĀŠANA PROJEKTA PARTNERIEM	55
8. NODAĻA: HORIZONTĀLIE PRINCIPI	57
8.1. Ilgtspējīga attīstība	57
8.2. Vienādas iespējas un nediskriminēšana	57
8.3. Vīriešu un sieviešu vienlīdzība	58
1. PIELIKUMS	59

IZMANTOTIE SAĪSINĀJUMI

RI – Revīzijas iestāde;

SI – Sertifikācijas iestāde;

ESI fondi – Eiropas strukturālie un investīciju fondi;

ETS – Eiropas teritoriālā sadarbība;

ES – Eiropas Savienība;

ES 2020 – Eiropa 2020: stratēģija gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei;

ESSBJR – Eiropas Savienības stratēģija Baltijas jūras reģionam;

PLK – Pirmā līmeņa kontrole;

APK – Apvienotā Programmas komiteja;

AS – Apvienotais sekretariāts;

Ilgtermiņa attīstības dokumenti – Nacionālā reformu programma (attiecībā uz Latviju dokumentos tiek izmantots saīsinājums „Nacionālā reformu programma ES 2020 īstenošanai”, savukārt attiecībā uz Lietuvu – „Nacionālā reformu kārtība”);

VI – Vadošā iestāde;

Vidēja termiņa attīstības dokumenti – attiecībā uz Latviju dokumentos tiek izmantots saīsinājums „Nacionālais attīstības plāns 2014.–2020. gadam”, savukārt attiecībā uz Lietuvu – „2014.– 2020. gada Nacionālā progresa programma”;

UK – Uzraudzības komiteja;

Konsultatīvā darba grupa – Latvijā un Lietuvā izveidotās valsts apakškomitejas ETS programmu koordinēšanai;

NVO – Nevalstiska organizācija;

Programma – Latvijas–Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2014.–2020. gadam;

Regula (ES) Nr. 1299/2013 - Eiropas Parlamenta un Padomes regula par īpašiem noteikumiem par atbalstu no Eiropas Reģionālās attīstības fonda saistībā ar mērķi „Eiropas teritoriālā sadarbība”;

Regula (ES) Nr. 1303/2013 – Eiropas Parlamenta un Padomes regula, ar ko paredz kopīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu, Kohēzijas fondu, Eiropas Lauksaimniecības fondu lauku attīstībai un Eiropas Jūrlietu un zivsaimniecības fondu, uz kuriem attiecas vienotais stratēģiskais satvars, un vispārīgus noteikumus par Eiropas Reģionālās attīstības fondu, Eiropas Sociālo fondu un Kohēzijas fondu, un atceļ Padomes Regulu (EK) Nr. 1083/2006;

TP – Tehniskā palīdzība;

TM – Tematiskais mērķis;

2007.–2013. gada Programma – Latvijas–Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2007.–2013. gadam.

1. NODAĻA: PROGRAMMAS STRATĒGIJA

1.1. Plāns un darbības principi attiecībā uz sadarbības programmas ieguldījumu Eiropas Savienības gudras, ilgtspējīgas un integrējošas izaugsmes un ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas sasniegšanas stratēģijā

Latvijas–Lietuvas pārrobežu sadarbības programma 2014.–2020. gadam tika sagatavota, sadarbojoties Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijai un Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrijai. Abu valstu ministrijas izveidoja Apvienoto Programmas komiteju Programmas izstrādei un sagatavošanai.

Latvija un Lietuva ir attīstījušas intensīvu sadarbību 2007.–2013. gada Programmas īstenošanas laikā. Abas valstis sagaida, ka Programmas īstenošanas rezultātā šī sadarbība tiks attīstīta jaunā līmenī, sniedzot ieguldījumu stratēģijā „ES 2020” un ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas sasniegšanā, galveno uzmanību vēršot uz tām atbalsta sfērām, kas atbilst Programmas reģionu vajadzībām un interesēm.

Programmas mērķis ir sekmēt Programmas reģionu ilgtspējīgu sociālekonomisko attīstību, palīdzot tos padarīt konkurētspējīgākus un saistošākus dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un tūrismam.

1.1.1. Programmas teritorija: ģeogrāfiskā teritorija un iedzīvotāji

Programmas teritorija ietver sevī šādus NUTS III līmeņa reģionus:

Latvija: Kurzeme, Zemgale, Latgale;

Lietuva: Klaipēdas, Telšu, Šauļu, Panevėžas, Utenas un Kauņas apriņķi.

Programmā iesaistītie reģioni ir robežas reģioni, kā arī Kauņas apriņķis, kam ir ievērojama sadarbības pieredze 2007.–2013. gada Programmā.

1. attēls: Programmas teritorija

Programmas teritorija sniedzas no Baltijas jūras rietumos līdz ES ārējai robežai ar Krieviju un Baltkrieviju austrumos. Programmas teritorijas platība ir 80 160 km², no kuriem 38 890² km atrodas Latvijas teritorijā, savukārt 41 270 km² – Lietuvas teritorijā. Kopīga ir 588 km garā sauszemes robeža starp abām valstīm. Attiecīgo teritoriju raksturo galvenokārt lauksaimniecībai izmantojamas platības un tā ietver sevī mežus un ievērojamu Baltijas jūras piekrastes līniju. Reģionā ir arī nozīmīgi stratēģiski transporta maršruti („Via Baltica” un „Via Hansaetica”), kā arī Liepājas, Ventspils, Klaipēdas ostas un vairākas mazās ostas.

Programmas teritorijā kopumā dzīvo 2,6 miljoni iedzīvotāju (apmēram 800 tūkstoši iedzīvotāju Latvijā un 1,8 miljoni iedzīvotāju Lietuvā [saskaņā ar 2012. gada datiem]). Programmas teritorijā kopš 2007. gada iedzīvotāju skaits kopumā ir samazinājies par apmēram 400 000 - iedzīvotāju skaita samazināšanās tendences ir bijušas līdzīgas gan Latvijā, gan Lietuvā (saskaņā ar statistikas datiem iedzīvotāju skaits Latvijā (7,4%) Programmas teritorijā laika posmā no 2009. līdz 2012. gadam ir samazinājies nedaudz vairāk nekā Lietuvā (7,2%)).

Programmas teritorijā iedzīvotāju blīvums ir relatīvi zems. Vidējais iedzīvotāju blīvums Programmas teritorijā ir 32 iedzīvotāji uz km². Taču Latvijā tas ir ievērojami zemāks, proti, 21 iedzīvotājs uz km², kamēr Lietuvā iedzīvotāju blīvums ir 43 iedzīvotāji uz km².

Teritorijā atrodas šādas lielās pilsētas: Latvijā – Ventspils, Liepāja, Jēkabpils, Jelgava, Rēzekne un Daugavpils, savukārt Lietuvā – Klaipēda, Panevėža, Šauļi,

Telši, Utena un Kauņa. Iedzīvotāju blīvuma reģionālās atšķirības Programmas teritorijā galvenokārt ir atkarīgas no tā, vai attiecīgajā reģionā ir liela apdzīvota vieta vai reģionālais centrs. Reģioni Latvijā ir diezgan līdzīgi, proti, iedzīvotāju blīvums svārstās no 20 līdz 23 iedzīvotājiem uz km². Lielākas atšķirības novērojamas Lietuvā, kur iedzīvotāju blīvums svārstās no 21 iedzīvotāja uz km² Utenas rajonā līdz pat 42 iedzīvotājiem uz km² Klaipēdas rajonā un 73 iedzīvotājiem uz km² Kauņas rajonā. Tieša saistība novērojama starp attiecīgā reģiona apdzīvotības blīvumu un sociālekonomisko attīstību (t.i., jo lielāks apdzīvotības blīvums, jo vieglāk nodrošināt piekļuvi infrastruktūrai un pakalpojumiem, un pretēji zemāka apdzīvotības blīvuma gadījumā).

Programmas (1. nodaļa) stratēģija ir iedalīta tematiskās apakštēmās, kurās sniegts īss sociālekonomiskās situācijas pārskats Programmas teritorijā.

Izvēlētajās apakštēmās ir aprakstītas Programmas teritorijas galvenās sociāla un ekonomiska rakstura problēmas, kā arī par katru no apakštēmām aprakstīts pārrobežu sadarbības potenciāls. Tā kā sociālekonomiskās situācijas analīze tik veikta, ņemot vērā Programmas un pārrobežu sadarbības potenciālu un kopējās vajadzības un problēmas, katrā no apakštēmām piedāvāts problēmas un/vai iespējas, kas tiks risinātas Programmas ietvaros. Attiecīgi ir arī izvēlēti Tematiskie mērķi, kas detalizēti aprakstīti Programmas dokumenta 2. nodaļā.

1.1.2. Nodarbinātība un darbaspēka mobilitāte

Latvijā un Lietuvā ir novērojamas līdzīgas, bet ne vienādas ekonomiskās attīstības tendences. Latvijas ekonomika ir koncentrēta valsts galvaspilsētā Rīgā (2010. gadā IKP vērtība pārsniedza 50% no valsts IKP), savukārt Programmas reģionos – 26% no valsts IKP. Lietuvā, kur ekonomika galvenokārt ir koncentrēta valsts galvaspilsētā Viļņā, ir vairāki attīstības centri (Viļņas apriņķī 38% no valsts IKP, Kauņas apriņķī 19% no valsts IKP, Klaipēdas apriņķī 12% no valsts IKP [saskaņā ar Eurostat datiem]). Kopumā Programmas reģionos tiek apvienoti 53% no abu valstu kopējā IKP.

Ekonomisko attīstību ietekmē arī bezdarba līmenis Programmas teritorijā. Kopš 2010. gada nodarbinātības līmenis ir nostabilizējies vispārīgi visā Programmas teritorijā. Neskatoties uz to, bezdarba līmenis Programmas teritorijā joprojām ir augstāks nekā vidējie valsts un ES rādītāji. Nelielas atšķirības novērojamas reģionālajā līmenī, proti, zemākais bezdarba līmenis ir Klaipēdas apriņķī, Kurzemē, Telšu apriņķī un Kauņas apriņķī.

1. tabula: Bezdarba līmenis Programmas reģionos, kas izteikts %

	2009	2010	2011	2012
Latvija (valsts vidējais rādītājs)	17,1	18,7	16,2	14,9
Kurzeme	15,0	15,9	15,1	13,0
Zemgale	19,7	22,5	18,5	17,3
Latgale	17,7	19,2	18,7	20,7
Lietuva (valsts vidējais rādītājs)	13,7	17,8	15,4	13,2
Klaipēdas apriņķis	14,2	18,1	13,0	9,1
Panevėžas apriņķis	14,5	23,2	20,6	16,3
Šauļu apriņķis	14,5	19,1	17,3	16,5
Telšu apriņķis	16,8	22,5	19,3	14,8

Utenas apriņķis	10,1	21,3	23,8	23,0
Kaunas apriņķis	13,2	16,9	13,3	10,7

Neskatoties uz pozitīvajām tendencēm, ilgtermiņa bezdarba līmenis Programmas teritorijā ir augstāks nekā ES vidēji. Šī situācija atspoguļo arī kopējās valsts tendences un norāda ar neatbilstošām prasmēm saistītās problēmas, kas neļauj vai traucē gan bez darba esošajām personām, gan nodarbinātajiem reaģēt uz darba tirgus izmaiņām. Ierobežotas nodarbinātības iespējas saasina strukturālā bezdarba risku (piemēram, 2012. gadā ilgtermiņa bezdarba līmenis Latvijā bija 7,8%, bet Lietuvā – 6,6%). Lai arī ilgtermiņa bezdarbs samazinās, tas joprojām liecina par nopietnām problēmām Programmas teritorijā, jo rādītāji ievērojami atpaliek no pirmskrīzes līmeņa (2008. gadā ilgtermiņa bezdarba līmenis Latvijā bija 2,1%, savukārt Lietuvā – 1,1%). Tāpēc nepieciešams samazināt un pārvarēt prasmju neatbilstību darba tirgus faktiskajām vajadzībām.

Programmas reģioniem ir raksturīgs augsts jauniešu bezdarba līmenis (jauniešu bezdarbs 2012. gadā bija 28,5% Latvijā un 26,7% Lietuvā). Tādējādi ir svarīgi nodrošināt jauniešiem iespējas apgūt tādas prasmes, kas ir pieprasītas darba tirgū. Tas ir svarīgi ne tikai pašreizējiem darba tirgus dalībniekiem, bet arī absolventiem un studentiem. Darba iespējas un nodarbinātību reģionos attiecībā uz jauniešiem var apgrūtināt arī ierobežotā pieeja informācijai par pārrobežu darba iespējām, kā arī ierobežota pieeja darba vietām no attālākām apdzīvotām vietām.

Programma plāno fokusēties uz darbaspēka mobilitātes palielināšanu un nodrošināt iespējas prasmju uzlabošanai, palīdzot cilvēkiem apgūt prasmes, kas atbilst darba tirgus vajadzībām.

Ekonomisko aktivitāti un nodarbinātību reģionos atspoguļo arī mazo uzņēmumu un mikrouzņēmumu, uzņēmumu izveides un pašnodarbinātības līmenis (mazie uzņēmumi un mikrouzņēmumi ir lielākā uzņēmējdarbības sektora daļa Programmas teritorijā).

Programmas teritorijā darbojas valsts atbalstītās uzņēmējdarbības attīstības sistēmas (sniedzot pakalpojumus gan tikko izveidotajiem, gan esošajiem uzņēmumiem). Tomēr uzņēmējdarbības statistikas rādītāji liecina par to, ka reģionos nepieciešami papildu uzņēmējdarbības atbalsta pasākumi, lai stimulētu nodarbinātību un radītu jaunas nodarbinātības iespējas. Pārrobežu sadarbība Programmas ietvaros ir veids, kā radīt jaunus vai uzlabot jau esošos uzņēmējdarbības atbalsta pasākumus.

Programmas teritorijā vidējais uzņēmumu skaits ir mazāks nekā ES (92,2% no visiem uzņēmumiem). Mikrouzņēmumu skaits Latvijā veido 87,8% no visu uzņēmumu kopskaita, savukārt Lietuvā – 87,9% no visiem uzņēmumiem. Arī reģionālo uzņēmumu konkurētspēja joprojām ir zema. Turklāt pašnodarbinātība (procentuāli no kopējās nodarbinātības) ir zemākā līmenī nekā ES vidēji (15% 2011. gadā [saskaņā ar Eurostat datiem]) – 9% Lietuvā un 10% Latvijā.

Novērojamas pozitīvas tendences jaunu uzņēmumu reģistrēšanā - jaunu reģistrēto uzņēmumu skaits Programmas teritorijā trīs gadu laikā no 2010. gada līdz 2012. gadam ir pieaudzis par 20% (21% Latvijas reģionos un 19% - Lietuvas reģionos). Tomēr šīs tendences Programmas teritorijā nav tik pozitīvas kā valstī kopumā

(piemēram, Latvijā jaunu reģistrēto uzņēmumu skaits pieauga par 26%, savukārt Lietuvā – par 35%).

Turklāt Programmas teritorijā (iepriekšminēto trīs gadu laikā) no Uzņēmumu reģistra dzēsto uzņēmumu skaits arī samazinājās lēnāk nekā atsevišķi valstu līmenī. Laika posmā no 2010. gada līdz 2012. gadam no Uzņēmuma reģistra dzēsto uzņēmumu skaits Latvijas reģionos samazinājās par 33% (Latvijā to skaitam samazinoties par 50%), savukārt Lietuvas reģionos nebija novērojamas ievērojamas izmaiņas attiecībā uz uzņēmumiem, kas dzēsti no Uzņēmumu reģistra (to skaits palielinājās par 0,1%, Lietuvā skaitam samazinoties par 10%). Turklāt uzņēmumu izdzīvošanas rādītāji Latvijā un Lietuvā (it īpaši to otrajā darbības gadā un vēlāk) ir zemāki nekā vidējie ES rādītāji.

Pārrobežu uzņēmējdarbība sekmē Programmas reģionu ekonomisko attīstību, tādēļ plānots, ka pārrobežu uzņēmējdarbības atbalsts dos iespēju uzņēmumiem apgūt jaunus tirgus un nodrošināt iespēju piekļūt resursiem, klientiem un tehnoloģijām. Ir svarīgi arī sekmēt komunikāciju starp uzņēmumiem un atbalstīt pieredzes un zināšanu apmaiņu. Tāpat pārrobežu uzņēmējdarbībā iesaistītajiem uzņēmumiem nepieciešams sniegt informāciju par to, kā piesaistīt investīcijas, izprast ar darbaspēka nolīgšanu saistītās juridiskās un praktiskās prasības, atrast atbilstošus partnerus un saņemt nepieciešamās juridiskās konsultācijas. Turklāt pamata publiskās infrastruktūras uzlabošana ir produktīvas pārrobežu uzņēmējdarbības attīstības sekmēšanas priekšnoteikums.

Kopumā galvenais Programmas uzdevums ir radīt papildu nodarbinātības iespējas, īstenojot pārrobežu sadarbību un nodrošinot iespējas iegūt prasmes, kas ir pieprasītas darba tirgū. Tāpat plānots sniegt atbalstu uzņēmumu uzņēmējdarbības vides uzlabošanai, pašnodarbinātības atbalstam, kā arī sadarbības veicināšanai starp uzņēmumiem un izglītības iestādēm.

Fiziskie ierobežojumi, piemēram, ierobežota mobilitāte, ir nopietns šķērslis reģionālajai attīstībai. Programmas teritorijā ir pamata transporta tīklu infrastruktūra, kas savieno vidējas un lielas apdzīvotas vietas, taču savienojumu skaits reģionu iekšienē starp mazākām apdzīvotām vietām ir ierobežots. Arī pārrobežu ceļu kvalitāte ir zema, un tā ietekmē reģionālo attīstību, jo vietējiem iedzīvotājiem tiek apgrūtināta gan nokļūšana darbavietās, gan arī pieeja pakalpojumiem. Tāpat tas ietekmē arī uzņēmējus – piemēram, piekļuvei izejmateriāliem, ražošanas telpām vai klientiem var būt nepieciešams vairāk laika un tas var izmaksāt dārgāk. Transporta infrastruktūras ierobežojumi ietekmē arī darbinieku mobilitāti.

Četri galvenie pārrobežu ceļi pa 588 km garo robežu starp Lietuvu un Latviju nodrošina transporta savienojumus starp galvenajiem ekonomiskajiem centriem (Liepāja – Klaipēda, Jelgava – Šauji, Bauska – Panevėža un Daugavpils – Utena). Šie stratēģiskie krustpunkti atrodas salīdzinoši tālu viens no otra un nenodrošina ātru pārvietošanos starp mazākām pilsētām un apdzīvotām vietām.

Latvija un Lietuva ir vienojušās par trim prioritāriem pārrobežu ceļu posmiem, kas saņems atbalstu no Programmas pārrobežu mobilitātes uzlabošanai. Visi izvēlētie robežu šķērsojošie ceļu posmi ir vienmērīgi izvietoti Programmas teritorijā. Ceļu rekonstrukcija tieši ietekmēs darbaspēka mobilitāti, jo tā uzlabos savienojumus

starp galvenajām apdzīvotajām vietām abpus robežai, tādējādi nodrošinot vieglāku nokļūšanu un pieeju darba vietām, kā arī piekļuvi pakalpojumiem.

2. attēls: Programmas ietvaros attīstāmo pārrobežu ceļu krustpunktu atrašanās vietas

Ceļa posms Nr. 1 ir daļa no savienojuma starp Bausku un Žeimeli. Šim ceļam ir reģionāla līmeņa nozīme, jo tas nodrošina savienojumu ar Bauskas pilsētu Latvijā (10 060 iedzīvotāji [2011]) un ar Lietuvas reģionālo ceļu tīklu, kas nodrošina piekļuvi tuvu esošajām reģionālajām pilsētām Pasvalei un Jonišķiem (7756 iedzīvotāji Pasvalē un 9900 iedzīvotāji Jonišķos [2012]).

Ceļa posms Nr. 2 ir daļa no savienojuma starp Jēkabpili un Pandēli. Ceļš Latvijā nodrošina savienojumu ar tuvumā esošo reģionālo centru - Jēkabpils pilsētu (24 608 iedzīvotāji [2011]), savukārt Lietuvā – ar reģionālo ceļu tīklu, kas nodrošina piekļuvi tuvumā esošajiem reģionālajiem centriem (piemēram, 11 903 iedzīvotāji Biržos, 13 844 iedzīvotāji Rokišķos un 6 980 iedzīvotāji Kupišķos).

Ceļa posms Nr. 3 ir daļa no savienojuma starp Grobiņu un Mažeikiem. Ceļš savieno reģionālos centrus un ir nozīmīgs transporta savienojums starp Mažeiku pilsētu (36 278 iedzīvotāji) Lietuvā un Liepājas pilsētu (82 413 iedzīvotāji) Latvijā.

Ņemot vērā pašreizējās vajadzības, Programmas darbības spektru un pārrobežu sadarbības potenciālu, tikušas noteikti galvenie izaicinājumi nodarbinātības un mobilitātes sfērā. Programma plāno:

- atbalstīt pārrobežu uzņēmējdarbību un pašnodarbinātību, kā arī sniegt netiešu uzņēmējdarbības atbalstu (ieskaitot nepieciešamo infrastruktūru);
- radīt iespējas iegūt prasmes, kas nepieciešamas darba tirgū;
- sekmēt pārrobežu nodarbinātību un informācijas apmaiņu saistībā ar darba prasībām un nepieciešamajām prasmēm;
- uzlabot trīs iepriekšminētos pārrobežu ceļu posmus, lai palielinātu mobilitāti un nodrošinātu piekļuvi pakalpojumiem.

1.1.3. Kultūras un dabas mantojums, apkārtējā vide

Kultūras un dabas mantojums

Reģionālo resursu ilgtspējīgas apsaimniekošanas un saglabāšanas pasākumi ietver sevī arī kultūras un dabas mantojuma pakalpojumu un objektu attīstību. Šāda pieeja netieši veicina arī tūrisma attīstību un ir noteikta Programmas reģionu attīstības stratēģijās, kas izceļ kultūras tūrisma un dabas mantojuma potenciālu kā iespēju reģionālajai attīstībai un ekonomikas diversifikācijai.

Abās valstīs reģionālā līmenī trūkst salīdzinošo datu par kultūras un dabas mantojuma izmantošanu (tai skaitā tūristu skaitu reģionos). Pieejamie statistikas rādītāji liecina, ka laika posmā no 2009. līdz 2012. gadam Programmas teritorijā esošo viesnīcu un tūrisma mītnēs apkalpoto cilvēku skaits ir palielinājies par vidēji 11% gadā, tomēr, salīdzinot ar valstīm kopumā, Programmas teritorijā joprojām netiek izmantotas potenciālās iespējas, ko sniedz kultūras un dabas mantojuma pakalpojumi un produkti.

Programmas reģionos ir raksturīgs lēnāks pieaugums nekā valsts līmenī - visos Programmas reģionos (izņemot Kauņu un Zemgali) tika reģistrēts zemāks viesnīcās un citās tūrisma mītnēs apkalpoto personu skaita gada pieaugums (2009 – 2012) nekā attiecīgie vidējie rādītāji valstī. Tomēr jānorāda, ka Programmas reģioni ir diezgan atšķirīgi, tā piemēram, divos Lietuvas reģionos (Kauņā un Klaipēdā) un vienā Latvijas reģionā (Kurzemē) 2012. gadā apkalpoti 75% no visiem Programmas teritorijas viesnīcu un tūrisma mītnu apmeklētājiem.

Lai arī Programmas teritorijā laika posmā no 2009. līdz 2011. gadam bija novērojams pozitīvs viesnīcu un tūrisma mītnu apmeklētāju skaita gada pieaugums, 2012. gadā ikgadējā izaugsme samazinājās līdz aptuveni 6%. Kurzemē apmeklētāju skaits samazinājās par vairāk nekā 10%, un Lietuvā Panevėžas, Šauļu un Utenas apriņķos apmeklētāju skaita pieaugums bija zemāks nekā 3%. Tiek sagaidīts, ka, izmantojot dabas un kultūras mantojuma potenciālu, tiks saglabāta un palielināta apmeklētāju interese par dabas un kultūras mantojumu Programmas teritorijā. Rezultāti palīdzēs sasniegt pozitīvu tendenci tūristu un apmeklētāju skaita pieaugumam reģionos.

Programmas ietvaros uzmanība tiks vērsta dabas mantojuma objektu un pakalpojumu attīstībai, ieskaitot tādu objektu un pakalpojumu attīstību, kas ir pakļauti dažādām negatīvām ietekmēm (ieskaitot cilvēku radīto ietekmi). Tie ietver sevī dabas objektus ar tūrisma potenciālu, dabas un vēsturiskās ainavas un pieminekļus lauku apvidos un pilsētu teritorijās, parkus, kā arī citus dabas mantojuma objektus.

Būtu nepieciešams izmantot kultūras mantojuma potenciālu, lai radītu reģionos pievilcīgāku vidi dzīvošanai. Programmas teritorijā ir ievērojams daudzums kultūras mantojuma objektu, kā arī spēcīgas kultūras saiknes un savienojumu, ko institūcijām turpmāk vajadzētu izmantot. Abās valstīs kultūras mantojuma reģistrēšanas un uzraudzības sistēmu ir izveidojušas un vada attiecīgās valsts iestādes (piemēram, Latvijas Valsts kultūras pieminekļu aizsardzības inspekcija un Lietuvas Kultūras mantojuma departaments).

Dažas no visvairāk apmeklētākajām vietām abās valstīs atrodas Programmas teritorijā. Kā piemēri minami Rundāles pils Zemgalē, kas ir viens no ievērojamākajiem arhitektūras pieminekļiem Latvijā; Aglonas bazilika Latgalē ir

viens no lielākajiem katolicisma centriem Baltijā un ietver sevī daudzus mākslas objektus; Kuršu kāpas – UNESCO Pasaules mantojuma objekts Klaipēdas apriņķī; Aukštaitijas nacionālais parks, kas ir vecākais no pieciem nacionālajiem parkiem Lietuvā.

Kultūras mantojuma objektu nozīme un potenciāls Programmas teritorijā ir ļoti dažāds. Tie ir gan lokāli objekti (piemēram, vēsturiskas kapsētas vai pilskalni ar ierobežotu piekļuvi), gan reģionāla un valsts līmeņa nozīmes objekti (piemēram, vēsturiskas pils, arhitektūras pieminekļi, vēsturiski nozīmīgas mākslas kolekcijas u.c.). Tāpēc par prioritātēm pārrobežu sadarbībai tiek uzskatīti šādi kultūras mantojuma elementi: kultūras objekti ar apmeklētāju potenciālu, pieminekļi, muzeji, vēsturisko pieminekļu saglabāšana, mākslas un arhitektūras pieminekļu saglabāšana un kultūras mantojuma digitālā saglabāšana.

Ievērojams skaits organizāciju ir iesaistītas darbā ar kultūras mantojumu un sadarbības ietvaros uzlabo kultūras mantojuma produktu un pakalpojumu kvalitāti un pieejamību. Turklāt pārrobežu sadarbības rezultātā tiks sniegts ieguldījums kultūras un dabas mantojuma saglabāšanā un atjaunošanā nākamajām paaudzēm, un objekti būs vieglāk pieejami sabiedrībai. Latvijas un Lietuvas pārrobežu reģionos novērojamas kopīgas problēmas (piemēram, nepieciešamība uzlabot kultūras un dabas mantojuma objektus, kopīgu sekmēšanu un pārvaldību u.c.), kuras efektīvāk tiek risinātas, piemērojot pārrobežu pieeju.

Plānots, ka pārrobežu sadarbības rezultātā tiks izmantots kultūras un dabas mantojuma potenciāls, kā arī nodrošināta ilgtspējīgas kultūras un dabas resursu pārvaldība.

Kopīgie dabas resursi

Kopumā Programmas teritorijai ir raksturīga tīra un dabiska vide, bioloģiskā daudzveidība ir relatīvi liela un piesārņojums parasti novērojams lielākās pilsētās.

Apkārtējās vides apstākļus ietekmē saimnieciskā darbība tās trīs galvenajos sektoros - lauksaimniecība, rūpniecība un pakalpojumi, jo tie ir atkarīgi no piekļuves dabas resursiem, kā piemēram, zemei, ūdenim un izejmateriāliem. Zemgalē lauksaimniecība veido līdz pat 14,2% no pievienotās vērtības, savukārt Kurzemē šis rādītājs ir 9,3% (salīdzinot Latvijas vispārīgais lauksaimniecības sektors veido 5% [2011]). Lietuvas reģionos lauksaimniecības ietekme uz pievienoto vērtību ir vismaz divreiz lielāka nekā valstī vispārīgi (piemēram, 3,8% Lietuvā, izņemot Kauņas rajonu – 3,2% un Klaipēdas rajonu – 2,4%). Viens no galvenajiem apdraudējumiem attiecībā uz bioloģisko daudzveidību ir liela lauksaimniecisko monokultūru audzēšana.

Līdzīga situācija ir rūpniecībā – izņemot to, ka Lietuvas reģionos rūpniecības ietekme uz kopējo pievienoto vērtību (visos reģionos virs 24% - Telšos 33,7% un Utenā 33,7%) ir lielāka nekā Latvijā (no 20,3% Latgalē līdz 27,3% Zemgalē). Rūpniecības un lauksaimniecības attīstības rezultātā tiek mainīts zemes izmantošanas veids, kā arī ietekmēta apkārtējā vide. Tā rezultātā zeme var degradēties, samazinot bioloģisko daudzveidību.

Programmas teritorijā ir daudz Latvijai un Lietuvai kopīgu dabas resursu. Programmas teritorijā atrodas seši nacionālie parki: Lietuvā – Aukštaitijas

nacionālais parks, Žemaitijas nacionālais parks un Kuršu kāpas nacionālais parks, savukārt Latvijā – Ķemeru Nacionālais parks (daļēji), Rāznas Nacionālais parks un Slīteres Nacionālais parks.

Programmas teritorijā ir 392 „NATURA 2000” objekti, kas aptver dabas aizsardzības rezervātus, aizliegtās zonas, dabas parkus, aizsargājamās jūras teritorijas, aizsargājamās ainavu teritorijas, dabas pieminekļus un mikrorezervātus.

Kopējais aizsargājamo teritoriju skaits Programmas teritorijā ir vēl lielāks, jo ne visas teritorijas ir klasificētas kā „NATURA 2000”. Programmas teritorijā atrodas arī vairāki reģionālie parki, piekrastes joslas un kūrorti, kā arī dabas rezervāti, kas tikuši izveidoti ainavu aizsardzībai un izpētei to zinātniskās un vēsturiskās nozīmes dēļ.

Lai nodrošinātu dabas mantojuma saglabāšanu, aizsargājamajās teritorijās noteikti dažādi ierobežojumi – no viegliem ierobežojumiem ainavu apvidos līdz pat kategoriskiem jebkādu darbību aizliegumiem dabas rezervātos. Plašākā sabiedrībā, tai skaitā pašvaldībās novērojama skeptiska attieksme (piemēram, izpratne par darbībām, kas ir atļautas/ aizliegtas aizsargājamajās teritorijās) saistībā ar aizsargājamajām teritorijām (ieskaitot „Natura 2000”), ko vajadzētu uzlabot, ņemot vērā būtisko aizsargājamo teritoriju skaitu Programmas reģionos.

Programmas teritorijā atrodas četri kopīgi upju baseini (Nemunas, Ventas, Lielupes un Daugavas upes baseins), kā arī daudz mazāku upju. Apzinoties ūdens resursu aizsardzības nozīmīgumu, Latvija un Lietuva ir pievienojušās Apvienoto Nāciju Organizācijai/ EEK Konvencijai par robežšķērsojošo ūdensteču un starptautisko ezeru aizsardzību un izmantošanu (17.03.1992.), kam ir liela nozīme piesārņojuma novēršanai robežšķērsojošajās upēs. Dabas rezervāti, it īpaši upju baseini, Programmas teritorijā tiek koplietoti, un ir nepieciešams izstrādāt ilgtspējīgus un kopīgus pārvaldības risinājumus, lai novērstu piesārņojuma riskus.

Galvenās problēmas Baltijas jūras piekrastē ir saistītas ar ķīmisko materiālu radīto piesārņojumu, piekrastu eroziju un jūru piesārņojošie atkritumi. Baltijas jūras piekrastes ūdeņu kvalitātei ir liela nozīme tūrisma un zvejniecības attīstībā. To lielā mērā ietekmē jūrā ieplūstošā upes ūdens kvalitāte.

Latvija un Lietuva nacionālā līmenī ir novirzījušas ievērojamu ES finansējuma daļu ar vides aizsardzību saistīto problēmu risināšanai, piemēram, atkritumu pārstrādei un ūdens apgādes infrastruktūrai. Tādēļ Programmas ietvaros uzmanība tiek vērsta uz tādām reģionāla līmeņa problēmām, kuras visefektīvāk iespējams risināt, īstenojot pārrobežu sadarbību. Programmas prioritāte ir pārrobežu sadarbība attiecībā uz dabas resursu apsaimniekošanu. Šāda pieeja var būt ļoti efektīva, samazinot piesārņojuma riskus un ļaujot plānot un veikt saskaņotas investīcijas infrastruktūrā. Tā palīdz nodrošināt līdzsvaru starp apkārtējo vidi un attīstību, tādējādi sekmējot saskaņotāku un ilgtspējīgāku attīstību abās robežas pusēs.

Kā rāda 2007.-2013. gada Programmas rezultāti, kopīgas darbības vides riska pārvaldībā ir bijušas efektīvs risinājums dažādām problēmām, ieskaitot uzlabotu iedzīvotāju un apmeklētāju drošību. Pārrobežu sadarbība nodrošina arī izmaksu efektivitāti dažādās vides pārvaldības jomās, piemēram, izveidojot sistēmu piesārņojuma no bīstamiem (un/ vai kaitīgiem sadegšanas produktiem un citām toksiskām vielām) novēršanai. Pārrobežu sadarbība ir palīdzējusi uzlabot

reaģēšanas laiku uz nelaimes gadījumiem un ārkārtas situācijām, kā arī uguns drošības un pretplūdu aizsardzības pasākumu organizēšanu.

Kopumā jānorāda, ka galvenā Programmas ietvaros risināmā problēma ir ilgtspējīgu pārvaldības risinājumu trūkums attiecībā uz kopīgiem dabas resursiem (aizsargājamās teritorijas, upes baseini, vides riski, kas saistīti ar rūpniecību un lauksaimniecību, vides riska pārvaldība un novēršana u.c.).

Pašvaldības vides uzlabošana

Programmas reģioni abās valstīs ir mazāk ekonomiski un rūpnieciski attīstīti nekā galvaspilsētas. Apmēram 40% no Programmas teritorijas iedzīvotājiem dzīvo 10 galvenajās apdzīvotajās vietās, kas Latvijā ir Daugavpils, Jelgava, Jēkabpils, Liepāja, Rēzekne un Ventspils, savukārt Lietuvā - Kauņa, Klaipēda, Panevėža un Šauļi. Tāpat arī mazākām apdzīvotām vietām Programmas teritorijā ir nozīmīga ietekme uz reģionālo attīstību. Šāds iedzīvotāju sadalījums pilsētās un pašvaldībās rada papildu spiedienu pašvaldību infrastruktūrai. Tāpēc papildus sociālajiem un ekonomiskajiem jautājumiem pašvaldības Programmas teritorijā turpina risināt degradēto teritoriju problēmas. Degradēta teritorija ir vieta vai pašvaldības daļa, kas līdzšinējā laikā ir izmantota, apbūvēta vai plānota uzņēmējdarbības aktivitātēm, bet kur šobrīd uzņēmējdarbības aktivitātes un nodarbinātība nav apmierinošā līmenī. Teritorijas vai tajās esošie objekti ir pilnībā vai daļēji pamesti vai nolaisti vai arī nereti – piesārņoti. Tāpēc plānots, ka pārrobežu sadarbības rezultātā tiktu uzlabota pašvaldību vide, investējot infrastruktūrā un apmainoties ar pieredzi problemātisko teritoriju ilgtspējīgas attīstības un infrastruktūras izveides jautājumos.

Vides problēmas ietekmē arī iedzīvotājus Programmas reģionos. Piecos Programmas reģionos (Kurzemē un Zemgalē, Latvijā, un Klaipēdā, Telšos un Kauņā, Lietuvā) māsaimniecību, kas saskaras ar vides problēmām (t.i., piesārņojumu un citu vides degradāciju), apjoms procentuāli pārsniedz valsts vidējos rādītājus. Visos pārējos reģionos rādītāji ir tuvu valsts vidējiem rādītājiem.

Kamēr to māsaimniecību procentuālais apjoms, kas saskaras ar vides problēmām (t.i., piesārņojumu, netīrumiem un citu vides degradāciju), ir samazinājies no 28,7% 2010. gadā līdz 21,6% 2012. gadā, Latvijā reģionos un pilsētās ar attīstītāku ražošanu un rūpniecību (Ventspilī un Liepājā, Kurzemē, un Dobelē un Jelgavā, Zemgalē) reģistrēts līmenis, kas pārsniedz valsts vidējo rādītāju (Kurzemē 27,5%, Zemgalē 25,4%). Lietuvā to māsaimniecību procentuālais apjoms, kas saskaras ar vides problēmām (t.i., piesārņojumu un citu vides degradāciju), reģionos ir palielinājies no 12% 2012. gadā līdz 15% 2012. gadā. Reģionos ar attīstītāku ražošanu un rūpniecību (Klaipēdas rajonā 27%, Telšu rajonā 17% un Kauņas rajonā 18%) tika reģistrēts līmenis, kas pārsniedz valsts vidējo rādītāju.

Kopumā jānorāda, ka galvenā Programmas teritorijā risināmā problēma ir saistīta ar degradētajām teritorijām, kas rada vides riskus pašvaldībās, ieskaitot vizuālo un strukturālo degradāciju, kā arī bremsē ekonomisko attīstību.

Ņemot vērā pašreizējās vajadzības, Programmas darbības spektru un pārrobežu sadarbības potenciālu, noteiktas galvenie izaicinājumi vides aizsardzības jautājumos. Programma plāno:

- atbalstīt pašreizējo kultūras un dabas mantojuma objektu ilgtspējīgas pārvaldības attīstību, ieskaitot ilgtspējīgu kultūras un dabas mantojumā balstītu produktu un pakalpojumu attīstīšanu;
- nodrošināt efektīvāku un kopīgu dabas resursu apsaimniekošanu un ar to saistīto risku pārvaldību, ieskaitot investīcijas infrastruktūrā un aprīkojumā;
- uzlabot pašvaldību vidi, it īpaši, vēršot uzmanību uz teritorijām, kur novērojamas vides problēmas, kas kavē ekonomisko attīstību.

1.1.4. Sociālā integrācija un nabadzības apkarošana

Sociālie pakalpojumi un sociālā integrācija

Lai arī Latvijas un Lietuvas ekonomika atgūstas no ekonomiskās krīzes, joprojām pastāv ievērojami nabadzības un sociālās atstumtības riski. Laika posmā no 2008. līdz 2011. gadam ievērojami pieauga nabadzības vai sociālās atstumtības riskam pakļauto cilvēku skaits (pieaugums no 33,8% līdz 40% Latvijā un no 27,6% līdz 33,4% Lietuvā). Tāpat arī, salīdzinot situāciju Programmas reģionos ar ES vidējiem rādītājiem, novērojama liela atšķirība.

Sociālā atstumtība ir plašāks jēdziens nekā nabadzība un ietver ne tikai nepietiekamus materiālos līdzekļus, bet arī nespēju efektīvi piedalīties ekonomiskajā, sociālajā, politiskajā un kultūras dzīvē. Vairāki rādītāji liecina par to, ka sociālā atstumtība Programmas teritorijā ir nopietna problēma. Ekonomiskais un sociālais spiediens uz iedzīvotājiem ievērojami pārsniedz vidējos ES rādītājus (sociālās atstumtības rādītāji, piemēram, nespēja atbilstoši apsildīt māju vai laicīgi apmaksāt rēķinus par pamatpakalpojumiem, hipotēku vai īres maksājumiem).

Sociālās atstumtības novēršana ir viena no prioritātēm, kas norādīta Latvijas un Lietuvas vidēja termiņa attīstības dokumentos. Tā tiek uzskatīta par būtisku problēmu arī reģionālā līmeņa attīstības plānos, kuros noteikts mērķis uzlabot dzīves kvalitāti, nodrošinot uzlabotus sociālos pakalpojumus (ieskaitot infrastruktūras uzlabošanu). Šie plāni aptver plašu sociālās integrācijas pasākumu spektru.

Programmas teritorijā sociālo darbinieku, sociālo aprūpes dienestu, kā arī sociālo un profesionālo rehabilitācijas organizāciju pakalpojumus sniedz gan valsts, gan pašvaldību institūcijas, nodrošina sociālo aizsardzību cilvēkiem, kas dzīvo trūkumā vai kas atrodas citās sociālā riska situācijās. Tomēr nepietiekošu resursu un kapacitātes dēļ sociālie pakalpojumi un sociālās iekļaušanas pasākumi joprojām ir jāattīsta Programmas teritorijā.

Īstenojot kopīgus pārrobežu sadarbības pasākumus var palīdzēt izplatīt un izstrādāt jaunus risinājumus abās valstīs. Kopīgas problēmas ir iespējams risināt efektīvāk, īstenojot pārrobežu sadarbību, un daloties pašreizējā pieredzē par sociālo pakalpojumu sniegšanu un sociāli neaizsargāto personu integrāciju. Pārrobežu sadarbība sekmē tādu risinājumu attīstību, kurus var izmantot abpus robežai. Investīcijas infrastruktūrā, kā arī jaunu sociālo pakalpojumu attīstīšana uzlabos vispārīgo dzīves kvalitāti Programmas teritorijā.

Mazāk attīstītu kopienu reģenerācija pilsētas un lauku teritorijās

Galvenie ekonomiskās attīstības statistikas dati liecina par to, ka Programmas reģioni joprojām ir ekonomiski mazāk attīstīti, kā lielākās pilsētas. Tā, piemēram, vidējā bruto alga Programmas reģionos nepārsniedz valsts vidējos rādītāju [izņemot Klaipēdas rajonu], bezdarba līmenis reģionos pārsniedz valsts vidējo rādītāju [izņemot Kurzemi, Klaipēdas un Kauņas rajonu]).

Sociālo un materiālo nenodrošinātību raksturo ekonomiskā spriedze un nespēja atļauties noteiktas preces vai pakalpojumus (piemēram, spēja apmaksāt īri, hipotēku vai rēķinus, atļauties doties ikgadējā atvaļinājumā ārpus mājām, lietot

ierastās plaša patēriņa preces vai spēja segt neplānotus izdevumus). Tāpat arī citi materiālās nenodrošinātības rādītāji (piemēram, to mājsaimniecībās dzīvojošo cilvēku skaits, kas saskaras ar ekonomiskām problēmām, nespēja atļauties apmaksāt vienas nedēļas ikgadējo atvaļinājumu ārpus mājām u.c.) liecina par to, ka Programmas teritorijā ir daudz teritoriju un kopienu, kas ir pakļautas nopietniem sociālajiem un materiālajiem riskiem.

Sociālā integrācija ir kompleksa problēma, kuru var raksturot ne tikai ar materiālo nenodrošinātību, bet arī ar tādiem rādītājiem kā bezdarbs, vājas prasmes, zemi ienākumi, slikti dzīves apstākļi un zema sociālā līdzdalība. Mazāk attīstītajās teritorijās un kopienās bieži vien ir arī novērojama vāja publiskā infrastruktūra, kā rezultātā var rasties sociāli izolētas teritorijas, kur apvienota materiālā nabadzība, zema ekonomiskā aktivitāte, noziedzība un citas sociālas problēmas.

Tā kā Programmas teritorijā novērojamas gan ar materiālo, gan sociālo atstumtību saistītas problēmas, Programmas mērķis ir turpināt atbalstīt sociālās iekļaušanas darbības un mazās infrastruktūras uzlabošanu, lai uzlabotu dzīves apstākļus pašvaldībās un samazinātu to iedzīvotāju skaitu, kas saskaras ar dažādiem sociālās un materiālās nenodrošinātības aspektiem. Pārrobežu sadarbība plānota pilsētu un lauku teritorijās, lai izvairītos no turpmākām ar materiālo un sociālo atstumtību saistītām problēmām, rosinātu sociālo līdzdalību un uzlabotu publisko infrastruktūru.

Īstenojot neliela mēroga pārrobežu sadarbības aktivitātes, iespējams palīdzēt vietējām pašvaldībām dalīties pieredzē sociālo problēmu risināšanā un izveidot kontaktus izglītības, kultūras, sporta un brīvā laika pasākumu organizēšanai. Publiskās infrastruktūras uzlabošana mazāk attīstītajās kopienās un teritorijās, kā arī pieredzes apmaiņa infrastruktūras plānošanā var sekmēt kopējo pašvaldību attīstību.

Ņemot vērā pašreizējās vajadzības, Programmas darbības spektru un pārrobežu sadarbības potenciālu, ir noteiktas galvenie izaicinājumi sociālo pakalpojumu un integrācijas sfērā. Programma plāno:

- uzlabot pakalpojumus, kas sekmē sociāli mazāk aizsargāto grupu integrāciju, ieskaitot infrastruktūras attīstību un modernizāciju;
- spēcīnāt vietējās kopienas Programmas teritorijā, īstenojot neliela mēroga sociālo sadarbību un uzlabojot vietējo infrastruktūru, lai samazinātu sociālās atstumtības riskus.

1.1.5. Publiskie pakalpojumi

Programmas reģionus raksturo neliels attālums starp pilsētām un pašvaldībām abpus robežām (attālums no Klaipēdas līdz Liepājai – 97 km, no Jelgavas līdz Šauļiem – 87 km, no Daugavpils līdz Utenai – 78 km u.t.t.). Pārrobežu sadarbības ietvaros tiek plānots apkarot pārrobežu noziedzību, kā arī veicināt sabiedrisko drošību.

2006. gadā Latvijas un Lietuvas valdība parakstīja „Līgumu par sadarbību organizētās noziedzības un citu noziedzīgu nodarījumu apkarošanā un kopīgām darbībām pierobežas apgabalos”, radot juridisko pamatu sadarbībai, kas vērsta uz aizsardzību un civilās drošības nodrošināšanu.

Pārrobežu noziedzība rada aizvien vairāk bažu gan ES līmenī, gan Programmas teritorijā. Ņemot vērā to, ka pastāv nepieciešamie juridiskie priekšnoteikumi, Programmas ietvaros ir plānots atbalstīt darbības pārrobežu noziedzības prevencijai un cīņai pret to, kā arī uzlabot sabiedrības drošību Programmas teritorijā. Pārrobežu sadarbības rezultātā ir iespējams uzlabot sistēmu saskaņotību, lai nodrošinātu publisko drošību, kā arī iespējams efektīvāk īstenot ar noziedzības apkarošanu saistītās darbības. Ir jāstiprina sadarbība starp kompetentajām institūcijām, jo abpus robežai pastāv dažādi juridiskie un praktiskie apstākļi.

Reģionus daudz negatīvāk nekā galvaspilsētas ietekmē iedzīvotāju skaita samazināšanās, to salīdzinoši vājākās infrastruktūras un zemāka iedzīvotāju blīvuma dēļ. Tādējādi reģionālo publisko pakalpojumu efektivitāte un pieejamība joprojām ir ļoti nozīmīga, un arī reģionālajos attīstības plānos tiek uzsvērta nepieciešamība uzlabot publisko pakalpojumu efektivitāti. Pārrobežu sadarbība publisko pakalpojumu ieviešanā ļauj panākt sinerģiju juridiskajā un administratīvajā sadarbībā, kā arī gūt labumu no pozitīvās pieredzes un nodot to tālāk. Pievienotā vērtība ir novērojama dažādās sfērās, piemēram, attiecībā uz risku vadību, izpēti un inovācijām (piemēram, administratīvā sloga samazināšana) u.c. Līdzās juridiskajai un administratīvajai sadarbībai, jāveicina arī sabiedrības līdzdalība lēmumu pieņemšanas procesā, lai palielinātu publisko pakalpojumu efektivitāti un caurskatāmību.

Galvenie pašvaldību izaicinājumi Programmas teritorijā ir aprakstīti iepriekšējos punktos, tomēr papildus tiem ir jāizmanto arī valsts, reģionālo un vietējo institūciju sniegto pakalpojumu efektivitātes un kvalitātes uzlabošanās potenciāls. Programmas teritorijā ir novērojams e-pārvaldības potenciāls abās valstīs (Latvijā – 31%, Lietuvā – 22%, ES vidējais rādītājs – 31%), un situācija visdrīzāk ir uzlabojusies, kopš 2010. gada, kad tika apkopoti EUROSTAT dati. 2007.-2013. gada Programmas pieredze rāda, ka Programmas teritorijā pastāv potenciāls e-pārvaldības projektu ieviešanai dažādās publiskā sektora sfērās.

2007.-2013. gada Programmas pieredze liecina, ka pārrobežu sadarbība publisko pakalpojumu jomā rada efektīvus problēmu risinājumus (ieskaitot izmaksu efektivitāti), kas būtu sarežģītāk, ja tos atsevišķi īstenotu katrs reģions vai partneris. Arī pēc projektu ieviešanas sadarbība starp administrācijas iestādēm turpinās vai nu tajā pašā sfērā vai arī progresē, īstenojot kopīgus projektus citās teritorijās, tādējādi tiek stiprināta sadarbības ilgtspēja.

Kopumā jānorāda, ka galvenā problēma Programmas teritorijā ir atsevišķu publisko pakalpojumu salīdzinoši zemā efektivitāte, ko izraisījis resursu un sadarbības trūkums.

Ņemot vērā pašreizējās vajadzības, Programmas darbības spektru un pārrobežu sadarbības potenciālu, ir noteiktas galvenie izaicinājumi sociālo pakalpojumu un integrācijas sfērā. Programmas plāno:

- uzlabot publisko pakalpojumu efektivitāti civilās aizsardzības, drošības, aizsardzības un citās sfērās.

1.1.6. Programmas stratēģija, lai apmierinātu vajadzības reģionos un sniegtu ieguldījumu stratēģijā „Eiropa 2020”

Lai noteiktu Programmas ietvaros atbalstāmās prioritātes, tika veikti šādi uzdevumi:

- valsts un reģionālā līmeņa statistikas datu analīze, lai noteiktu galvenās problēmas un izaicinājumus Programmas teritorijā;
- pašreizējās sadarbības pieredzes izpēte, veicot 2007.–2013. gada Programmas projektu kvantitatīvo un kvalitatīvo novērtēšanu;
- dalībvalstu un Programmas reģionu vidēja termiņa un ilgtermiņa attīstības dokumentu analīze un Programmas prioritāšu noteikšana;
- sadarbība ar ieinteresētajām personām reģionālajos semināros un publiskajās konsultācijās;
- Programmas intervences loģika izstrāde;
- prioritāšu salāgošana atbilstoši Eiropas Komisijas noteiktajai pozīcijai par Partnerības līgumiem ar Latviju un Lietuvu.

Programmas sagatavošanas process tika organizēts tā, lai nodrošinātu, ka uzdevumi un mērķi ir pielāgoti reģionālā un valsts līmeņa stratēģijām, kas savukārt ir sasaistīti ar abu valstu noteiktajām prioritātēm vidēja termiņa attīstības dokumentos (un tā, lai sasniegtu stratēģijas „ES 2020” mērķus).

1. tabula: pārskats pār tematisko mērķu izvēles pamatojumu un investīciju prioritātēm

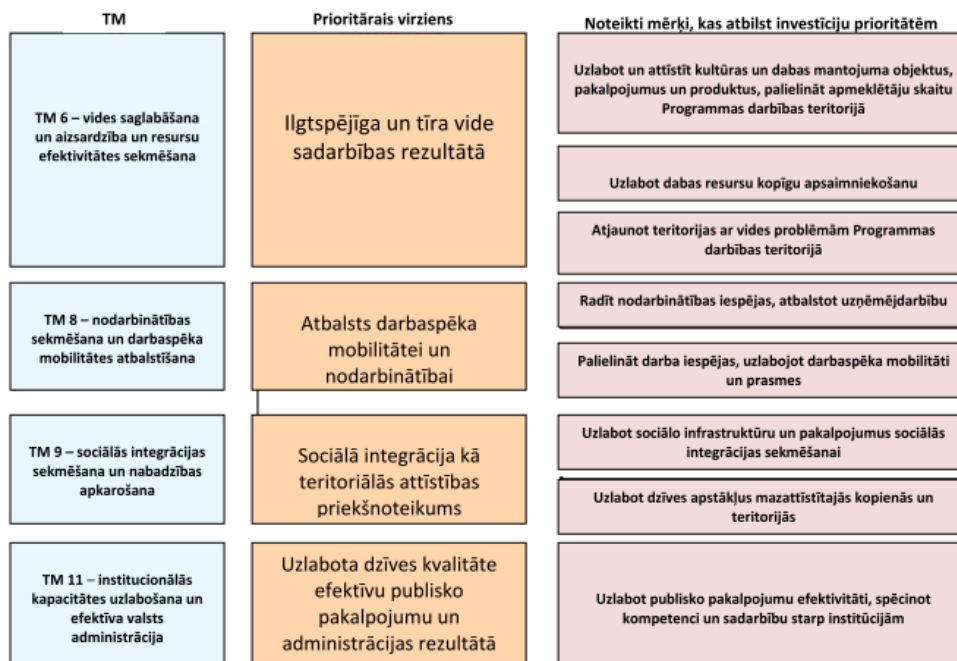
Izvēlētais TM	Izvēlēta investīciju prioritāte	Izvēles pamatojums
TM 6 – Vides saglabāšana un aizsardzība un resursu efektīvas izmantošanas veicināšana	(c) saglabāt, aizsargāt, veicināt un attīstīt dabas un kultūras mantojumu; (d) aizsargāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un augsni un veicināt ekosistēmu pakalpojumus, tostarp izmantojot "Natura 2000", un zaļo infrastruktūru; (e) veikt darbības, lai uzlabotu pilsētvidi, atdzīvinātu pilsētas, atjaunotu un attīrītu pamestas rūpnieciskās teritorijas (tai	Izvilums no DP 1.1.3. punkta: Spēcīgs kultūras un dabas mantojuma potenciāls, kas izmantojams tūrisma un izklaides mērķiem. Nepieciešamība kapitalizēt reģiona priekšrocības. Pārrobežu sadarbības potenciāls, lai efektīvāk apsaimniekotu dabas un kultūras resursus reģionos. Nepieciešamība atbalstīt iestādes, kas nodarbojas ar reģionālā un vietējā līmeņa vides problēmu risināšanu.

	<p>skaitā pārveidei paredzētās zonas), samazinātu gaisa piesārņojumu un veicināt trokšņa mazināšanas pasākumus.</p>	<p>Pieaug cilvēku skaits, kas saskaras ar vides problēmām.</p> <p>Ieguldījums stratēģijā „Eiropa 2020” – „Ilgtspējīga izaugsme”.</p> <p>Ieguldījums ESSBJR, prioritārās sfēras „Bio”, „Tūrisms” un „Kultūra”.</p>
<p>TM 8 - Stabili un kvalitatīvu darbavietu veicināšana un darbaspēka mobilitātes atbalstīšana</p>	<p>(a) atbalstīt uzņēmumu inkubatoru attīstību un investīcijas pašnodarbinātības, mikrouzņēmumu un darījumdarbības izveidē;</p> <p>(ETS) īstenot pārrobežu darba tirgu integrāciju, tostarp pārrobežu mobilitāti, kopīgas nodarbinātības iniciatīvas vietējā mērogā, informatīvus un konsultatīvus pakalpojumus un kopīgas apmācības.</p>	<p>Izvilums no OP 1.1.2. punkta:</p> <p>Nepieciešams netiešais uzņēmējdarbības atbalsts un uzņēmējdarbības infrastruktūra reģionos.</p> <p>Salīdzinoši lēns uzņēmumu izveides temps reģionos.</p> <p>Uzņēmumu izveide un reģionu konkurētspēja ir prioritāte gan Latvijai, gan Lietuvai.</p> <p>Nepieciešamība samazināt augsto ilgtermiņa un jauniešu bezdarba līmeni.</p> <p>Nepieciešamība samazināt neatbilstības starp potenciālo un esošo darba tirgus dalībnieku prasmēm un darba tirgus prasībām.</p> <p>Nepieciešamība uzlabot ceļu posmus, lai veicinātu pārrobežu mobilitāti.</p> <p>Ieguldījums stratēģijā „Eiropa 2020” – „Integrējošā izaugsme”.</p> <p>Ieguldījums ESSBJR, prioritārās sfēras – „Transports” un „Izglītība”.</p>
<p>TM 9 – sociālās iekļaušanas veicināšana, cīņa pret nabadzību un jebkādu diskrimināciju</p>	<p>(a) investēt veselības aprūpes un sociālajā infrastruktūrā, kas sniedz ieguldījumu valsts, reģionālajā un vietējā attīstībā, mazināt atšķirības veselības stāvokļa ziņā, veicināt sociālo iekļaušanu ar sociālo, kultūras un atpūtas pakalpojumu uzlabotas pieejamības palīdzību un veicināt pāreju no institucionāliem uz pašvaldību pakalpojumiem;</p> <p>(b) sniegt atbalstu trūcīgu kopienu fiziskai, ekonomiskai un sociālai atjaunošanai pilsētās un lauku rajonos.</p>	<p>Izvilums no OP 1.1.4. punkta:</p> <p>Nepieciešamība uzlabot sociālos pakalpojumus un infrastruktūru.</p> <p>Programmas reģionos pastāv ievērojams sociālās atstumtības un nabadzības risks.</p> <p>Augsts ilgtermiņa bezdarba līmenis rada sociālo spriedzi.</p> <p>Slikti sociālekonomiskie apstākļi lauku un pilsētu kopienās palēnina reģionu attīstību.</p> <p>Sociāli atstumto grupu potenciāls netiek ne atbilstoši izpētīts, ne izmantots.</p> <p>Ieguldījums stratēģijā „Eiropa 2020” – „Integrējošā izaugsme”.</p> <p>Ieguldījums ESSBJR, prioritārā sfēra – „Veselība”.</p>
<p>TM 11 – Publisko iestāžu un iesaistīto personu institucionālo spēju un valsts pārvaldes efektivitātes uzlabošana</p>	<p>(ETS) veicināt tiesisko un administratīvo sadarbību un sadarbību starp iedzīvotājiem un iestādēm</p>	<p>Izvilums no OP 1.1.5. punkta:</p> <p>Nepieciešams īstenot pārrobežu sadarbību, lai apkarotu pārrobežu noziedzību un risinātu ar civilo</p>

		<p>aizsardzību saistītās problēmas.</p> <p>Nelielais attālums starp reģioniem kalpo kā kopīgu pakalpojumu un administratīvas sadarbības potenciāls.</p> <p>Pārrobežu sadarbības tiesiskais regulējums ir noteikts, tādēļ Programmas ietvaros galveno uzmanību var vērst uz praktiskām sadarbības aktivitātēm.</p> <p>Ieguldījums stratēģijā „Eiropa 2020” – „Integrējošā izaugsme”.</p> <p>Ieguldījums ESSBJR, prioritārā sfēra – „Kaimiņi”.</p>
--	--	--

Dalībvalstis nolēma, ka Programma sniegs ieguldījumu četros TM. TM ir integrēti Programmas prioritātēs. Izvēles pamatā ir Programmas teritorijai raksturīgās iezīmes, apzinātās vajadzības un problēmas, ko plānots risināt, īstenojot pārrobežu sadarbību. Ikviens no izvēlētajiem TM sekmē Programmas mērķa sasniegšanu.

Sīkāka informācija saistībā ar ieguldījumu stratēģijā „ES 2020” ir minēta Programmas dokumenta 4. nodaļā, un galveno TM ieguldījumu pārskats ir norādīts zemāk.

1.2. Līdzekļu piešķiršanas pamatojums

[Tiks pievienots pēc attiecīgo finansējuma lēmumu pieņemšanas].

2. tabula: Pārskats pār Programmas investīciju stratēģiju

Prioritārais virziens	ERDF atbalsts (EUR)	Kopējā sadarbības programmai sniegtā Eiropas Savienības atbalsta proporcija - ERDF	TM	Investīciju prioritātes	Mērķi atbilstoši investīciju prioritātēm	Rezultātu rādītāji atbilstoši noteiktajam mērķim
Ilgspējīga un tīra vide sadarbības rezultātā			TM 6 Vides saglabāšana un aizsardzība un resursu efektīvas izmantošanas veicināšana	(c) saglabāt, aizsargāt, veicināt un attīstīt dabas un kultūras mantojumu.	Uzlabot un attīstīt kultūras un dabas mantojuma objektus, pakalpojumus un produktus, palielināt apmeklētāju skaitu Programmas teritorijā.	Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto cilvēku skaits Programmas teritorijā.
				(d) aizsargāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un augsni un veicināt ekosistēmu pakalpojumus, tostarp izmantojot "Natura 2000" un zaļo infrastruktūru.	Uzlabot dabas resursu kopīgu apsaimniekošanu.	Kopīgas ar vides resursu apsaimniekošanu saistītas darbības.
				(e) veikt darbības, lai uzlabotu pilsētvidi, atdzīvinātu pilsētas, atjaunotu un attīrītu pamestas rūpnieciskās teritorijas (tai skaitā pārveidei paredzētās zonas), samazinātu gaisa piesārņojumu un veicināt trokšņa mazināšanas pasākumu	Atjaunot teritorijas ar vides problēmām Programmas teritorijā.	Proporcionāla daļa no pašvaldības teritorijām, kas saskaras ar vides problēmām.

Atbalsts darbaspēka mobilitātei un nodarbinātībai			TM 8 Stabilu un kvalitatīvu darbavietu veicināšana un darbaspēka mobilitātes atbalstīšana	(a) atbalstīt uzņēmumu inkubatoru attīstību un investīcijas pašnodarbinātības, mikrouzņēmumu un darījumdarbības izveidē	Radīt nodarbinātības iespējas, atbalstot uzņēmējdarbību.	Jaunizveidoto uzņēmumu skaits.
				(ETS) īstenot pārrobežu darba tirgu integrāciju, tostarp pārrobežu mobilitāti, kopīgas nodarbinātības iniciatīvas vietējā mērogā, informatīvus un konsultatīvus pakalpojumus un kopīgu apmācību	Palielināt darba iespējas, uzlabojot darbaspēka mobilitāti un prasmes.	To cilvēku skaits, kas apgūst jaunas, darba tirgus prasībām atbilstošas prasmes. Transporta kustības intensitātes palielinājums uz atjaunotajiem ceļiem.
Sociālā integrācija kā teritoriālās attīstības priekšnoteikums			TM 9 Sociālās iekļaušanas veicināšana, cīņa pret nabadzību un jebkādu diskrimināciju	(a) investēt veselības aprūpes un sociālajā infrastruktūrā, kas sniedz ieguldījumu valsts, reģionālajā un vietējā attīstībā, mazināt atšķirības veselības stāvokļa ziņā, veicināt sociālo iekļaušanu ar sociālo, kultūras un atpūtas pakalpojumu uzlabotas pieejamības palīdzību un veicināt pāreju no institucionāliem uz pašvaldību pakalpojumiem	Uzlabot sociālo infrastruktūru un pakalpojumus sociālās integrācijas sekmēšanai.	To cilvēku skaits, kas gūst labumu no kopīgiem sociālās integrācijas pasākumiem un sociālajiem pakalpojumiem.
				(b) sniegt atbalstu trūcīgu kopienu fiziskai, ekonomiskai un sociālai atjaunošanai pilsētās un lauku rajonos	Uzlabot dzīves apstākļus mazāk attīstītajās kopienās un teritorijās.	To mājsaimniecību skaits, kas saskaras ar piesārņojumu, netīrumiem un citām pašvaldības vides

						problēmām.
Uzlabota dzīves kvalitāte efektīvu publisko pakalpojumu un administrācijas rezultātā			<p>TM 11</p> <p>Publisko iestāžu un iesaistīto personu institucionālo spēju un valsts pārvaldes efektivitātes uzlabošana</p>	(ETS) veicināt tiesisko un administratīvo sadarbību un sadarbību starp iedzīvotājiem un iestādēm	Uzlabot publisko pakalpojumu efektivitāti, spēcinoši kompetenci un sadarbību starp institūcijām.	To jauno risinājumu skaits, kas piemēroti attiecībā uz pašreizējiem publiskajiem pakalpojumiem.

2. NODAĻA PROGRAMMAS PRIORITĀŠU APRAKSTS

2.1. I Prioritāte: ilgtspējīga un tīra vide sadarbības rezultātā

TM 6: Vides saglabāšana un aizsardzība un resursu efektīvas izmantošanas veicināšana

1. investīciju prioritāte:

saglabāt, aizsargāt, veicināt un attīstīt dabas un kultūras mantojumu

Noteiktais mērķis:

uzlabot un attīstīt kultūras un dabas mantojuma objektus, pakalpojumus un produktus, lai palielinātu apmeklētāju skaitu Programmas teritorijā

Programmas atbalsts kultūras un dabas mantojumam ir viens no ilgtspējīgas ekonomiskās attīstības nosacījumiem (pozitīvi ietekmējot tūrismu, uzlabot vidi un nodrošināt papildu uzņēmējdarbības iespējas vietējiem uzņēmumiem).

Programmas mērķis ir sekmēt apmeklētāju pieaugumu reģionos, vēršot uzmanību uz pašreizējo kultūras un dabas mantojuma objektu/ pakalpojumu/ produktu attīstību un jaunu radīšanu, gan radot un uzlabojot kopīgas pārvaldības prakses, gan arī gūstot labumu no kultūras un dabas mantojuma sfērā darbošos organizāciju potenciāla. Kultūras mantojuma atjaunošana var būt vērsta uz pamesto ēku radošu izmantošanu kultūras mērķiem, kā arī lai attīstītu un saglabātu tradicionālās prasmes.

2007.–2013. gada Programmas pieredze liecina, ka kopīgi risinājumi nodrošina pievienoto vērtību šajā sfērā, piemēram, prakses apmaiņa un kopīgu produktu (piemēram, kopīgu tūrisma maršrutu) attīstīšana, uzlabojot reģiona kopīgo pievilcību. Tāpat varētu tikt atbalstīta izpēte un zināšanu pārnese saistībā ar ilgtspējīgas kultūras un dabas mantojuma pārvaldības metodēm reģionos.

Programmas ietvaros tiek plānots, ka kultūras un dabas mantojuma objekti, pakalpojumi un produkti, kas tiek radīti vai uzlaboti, pozitīvi ietekmēs apmeklētāju skaitu Programmas teritorijā.

Sagaidāmais rezultāts: Apmeklētāju skaita pieaugums Programmas teritorijā.

ID	Rādītājs	Mērvienība	Bāzlinijas vērtība	Bāzlinijas gads	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots	Ziņošanas biežums
----	----------	------------	--------------------	-----------------	----------------------	------------	-------------------

1	Viesnīcās un citās tūristu mītnēs apkalpoto cilvēku skaits Programmas teritorijā	Vienības		2012		Valstu statistikas biroji	2023
---	--	----------	--	------	--	---------------------------	------

Plānotos rezultātus var ietekmēt dažādi faktori, tādēļ Programmas ietvaros uzmanība tiek vērsta uz vienu noteiktu pasākumu sfēru, proti, kultūras un dabas objektu un infrastruktūras uzlabošanu, kā arī kopīgu, uz dabas un kultūras mantojuma objektiem balstītu pakalpojumu, produktu un plānu attīstīšanu.

Indikatīvs atbalstāmo darbību saraksts

- kultūras un dabas mantojuma pieminekļu saglabāšana, ieskaitot infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošanu;
- kultūras un dabas mantojuma pakalpojumu attīstīšana un sekmēšana, ieskaitot e-pakalpojumus;
- kopīgu tūrisma maršrutu un produktu radīšana;
- kopīgs kultūras un dabas mantojuma objektu, maršrutu un produktu mārketing.

Ieguvumu rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots
	Atbalstīto kultūras un dabas mantojuma vietu un apskates objektu apmeklējumu skaits.	Procenti		Progresā ziņojumi

2. investīciju prioritāte:

aizsargāt un atjaunot bioloģisko daudzveidību un augsni un veicināt ekosistēmu pakalpojumus, tostarp izmantojot "Natura 2000", un zāļu infrastruktūru

Noteiktais mērķis:

uzlabot dabas resursu kopīgu apsaimniekošanu

Programmas teritorijā ir vides jautājumi, ko iespējams risināt ar kopīgu sadarbību un pārvaldību, ieskaitot atbalstu jaunu sadarbības tīklu un risinājumu radīšanai.

Tiek sagaidīts, ka upes, ezeri, aizsargājamās teritorijas, piekrastes joslas un jūras vide (ap kopīgo jūras robežu starp Latviju un Lietuvu) gūs labumu no uzlabotās pārvaldības, pakalpojumiem un infrastruktūras, kā arī darbībām, lai samazinātu negatīvo ietekmi, kas saistīta ar lauksaimniecību un rūpniecību.

Tāpat plānots atbalstīt kopīgu ekosistēmas pakalpojumu radīšanas vai uzlabošanas pasākumus, jo tie pozitīvi ietekmē kopīgo dabas resursu ietilpības pārvaldīšanu. Var tikt atbalstīti bioloģiskās daudzveidības aizsardzības pasākumi, ieskaitot bioloģiskās daudzveidības datu kopu radīšanu „Natura 2000” teritoriju ietvaros un ārpus tām (trūkst datu par bioloģisko daudzveidību [gan „Natura 2000” teritorijās, gan ārpus tām]).

Ņemot vērā to, ka attiecībā uz plašāku sabiedrību un vietējām pašvaldībām novērojama skeptiska attieksme (piemēram, izpratne par darbībām, kas ir atļautas/aizliegtas aizsargājamajās teritorijās) saistībā ar aizsargājamajām teritorijām, kopīgās un uzlabotās aizsargājamo teritoriju pārvaldības ietvaros vajadzētu risināt ar informācijas pieejamību saistītās problēmas.

Plānotie pasākumi radīs pozitīvu efektu – tīras vides saglabāšanu Programmas teritorijā, kā arī tiks izstrādāti kopīgi pārvaldības risinājumi. Tiek sagaidīts, ka plānotie pasākumi būtiski uzlabos sadarbības intensitāti Programmas teritorijā un sekmēs dabas resursu kopīgu apsaimniekošanu.

Sagaidāmais rezultāts: uzlabota sadarbība starp kopīgā dabas resursu apsaimniekošanā iesaistītajām institūcijām.

ID	Rādītājs	Mērvienība	Bāzlinijas vērtība	Bāzlinijas gads	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots	Ziņošanas biežums
----	----------	------------	--------------------	-----------------	----------------------	------------	-------------------

	Ar dabas resursu kopīgu apsaimniekošanu saistītās darbības	Vienības		2013		2007.– 2013. gada Programma	2023
--	--	----------	--	------	--	-----------------------------------	------

Indikatīvs atbalstāmo darbību saraksts

- kopīgas ar vides risku (plūdi, ugunsgrēki, piesārņojums u.c.) pārvaldību saistītās darbības, infrastruktūra un aprīkojums;
- kopīgas ar dabas resursu (upes baseinu, aizsargājamo teritoriju, ezeru u.c.) apsaimniekošanu saistītās darbības, kā arī infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana;
- kopīgu ekosistēmas pakalpojumu radīšana un uzlabošana;
- sabiedrības izglītošana un izpratnes radīšana saistībā ar dabas aizsardzības ietekmi;
- pieredzes apmaiņa, apmācības un semināri saistībā ar dabas resursu apsaimniekošanu un aizsardzību.

Ieguvumu rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots
	Institūcijas, kas īsteno kopīgus ilgtspējīgus risinājumus attiecībā uz dabas resursu apsaimniekošanu	Vienības		Progresā ziņojumi

3. investīciju prioritāte:

veikt darbības, lai uzlabotu pilsētvidi, atdzīvinātu pilsētas, atjaunotu un attīrītu pamestas rūpnieciskās teritorijas (tai skaitā pārveidei paredzētās zonas), samazinātu gaisa piesārņojumu un veicināt trokšņa mazināšanas pasākumu

Noteiktais mērķis:

atjaunot teritorijas ar vides problēmām Programmas teritorijā

Publiskās infrastruktūras vizuālā un strukturālā pasliktināšanās un pilsētu/ pašvaldību vides problēmas ir faktori, kas kavē ekonomisko potenciālu un negatīvi ietekmē attiecīgā reģiona iedzīvotāju dzīves kvalitāti. Tādējādi Programma saredz nepieciešamību radīt labvēlīgus apstākļus dzīvošanai, uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstīšanai. Programmas ietvaros uzmanība tiek vērsta uz to pašvaldību teritoriju atjaunošanu, kurās novērojamas vides problēmas, lai tādējādi sekmētu ekonomisko attīstību attiecīgajos reģionos.

Pārrobežu sadarbība sekmē pieredzes apmaiņu attiecībā uz pilsētu un pašvaldību plānošanu, lai teritorijas, kurās novērojamas vides problēmas, pārtaptu par tādām, kur notiek ekonomiskā attīstība un ir uzlaboti dzīves apstākļi. Ņemot vērā, ka reģionos abās robežas pusēs novērojamas līdzīgas problēmas (piemēram, iedzīvotāju skaita samazināšanās un relatīvi zema saimnieciskā darbība), pārrobežu sadarbības ietvaros tiks izstrādāti jauni risinājumi attiecībā uz to, kā attīstīt to teritoriju potenciālu, īpaši uzsverot teritorijas, kurās konstatētas vides problēmas.

Tiek sagaidīts, ka pašvaldībai piederošo teritoriju (ar vides problēmām) plānotās atjaunošanas rezultātā pozitīvi tiks ietekmēts Programmas teritorijas ekonomiskās attīstības potenciāls, kā arī tiks sekmēta dzīves apstākļu uzlabošana.

Sagaidāmais rezultāts: tādu pašvaldības teritoriju samazināšanās, kurās novērojamas vides problēmas, sekmējot ekonomisko attīstību.

ID	Rādītājs	Mērvienība	Bāzlīnijas vērtība	Bāzlīnijas gads	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots	Ziņošanas biežums
1	Proporcionāla daļa no pašvaldības teritorijām, kas saskaras ar vides problēmām	Procenti		2013		Programmas reģiona pašvaldību aptauja	2023

Plānotos rezultātus var ietekmēt dažādi faktori, tādēļ Programmas ietvaros uzmanība tiek vērsta uz vienu noteiktu pasākumu sfēru, proti, vides problēmu risināšanu, uzlabojot pilsētu/ pašvaldības teritorijas un izveidojot infrastruktūru un publiskās infrastruktūras savienojumus turpmākai attīstībai. Galvenais mērķis ir, atrisinot vides problēmas, radīt labvēlīgus apstākļus dzīvošanai, kā arī uzņēmējdarbības uzsākšanai un attīstīšanai.

Indikatīvs atbalstāmo pasākumu saraksts

- publiskās infrastruktūras uzlabošana pašvaldību teritorijās, kurās novērojamas vides problēmas;
- pieredzes apmaiņa par attīstības plānošanu teritorijās ar vides problēmām.

Darbības ir veicamas ar mērķi risināt pašreizējās pašvaldības vides problēmas un sekmēt uzņēmējdarbības attīstību.

Ieguvumu rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots
	Atjaunotā pašvaldības teritorija ar ekonomiskās attīstības potenciālu	Kvadrātmetri		Progresā ziņojumi

2.2. II Prioritāte: nodarbinātības un darbaspēka mobilitātes uzlabošana

TM 8: stabilu un kvalitatīvu darbavietu veicināšana un darbaspēka mobilitātes atbalstīšana

1. investīciju prioritāte:

atbalstīt uzņēmumu inkubatoru attīstību un investīcijas pašnodarbinātības, mikrouzņēmumu un darījumdarbības izveidē

Noteiktais mērķis:

radīt nodarbinātības iespējas, atbalstot uzņēmējdarbību

Tiek sagaidīts, ka plānotais atbalsts radīs pozitīvas nodarbinātības tendences, jaunu uzņēmumu izveidi, mikrouzņēmumu attīstību un pašnodarbinātību.

Apdzīvotības blīvums Programmas reģionos ir ievērojami zemāks nekā abu valstu nozīmīgākajās pilsētās, kas nozīmē to, ka uzņēmēju piekļuve patērētājiem un tirgiem ir relatīvi ierobežota - tādējādi uzņēmumu izveidei nepieciešamā infrastruktūra un kontakti ir ļoti būtiski un ir nepieciešams motivēt vietējo mazo uzņēmumu un pašnodarbināto personu sadarbību. Tas ir svarīgi mazo lauku apvidu uzņēmumu pastāvēšanai un attīstībai (spēja piekļūt tirgum un pārdot vietējos produktus, piemēram, ekoloģiskos pārtikas produktus, amatniecības izstrādājumus, suvenīrus u.c.).

Šīs investīciju prioritātes ietvaros Programma plāno sniegt netiešu atbalstu uzņēmumu izveidei, mikrouzņēmumiem un pašnodarbinātajām personām, attīstot un radot uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumus, kā arī uzlabojot/ radot infrastruktūru.

Tiek sagaidīts, ka Programmas atbalsts sekmēs uzņēmumu izveidi reģionos.

Sagaidāmais rezultāts: uzlabota saimnieciskā darbība Programmas teritorijā un jaunas uzņēmējdarbības iespējas.

ID	Rādītājs	Mērvienība	Bāzlinijas vērtība	Bāzlinijas gads	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots	Ziņošanas biežums
1	Jaunizveidoto uzņēmumu skaits	Procenti	2013			Valsts statistikas dati	2023

Plānotos rezultātus var ietekmēt dažādi faktori, tādēļ Programmas ietvaros uzmanība vērsta uz vienu noteiktu pasākumu sfēru, proti, uzlabot uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumus un infrastruktūru. Galvenais rezultāts ir saistīts ar stabila jaunizveidoto uzņēmumu skaita palielināšanos, kā rezultātā tiek nodrošināts Programmas investīciju ilgtspējīgums.

Indikatīvs atbalstāmo pasākumu saraksts

- uzņēmumu izveidei un atbalstam nepieciešamās pašvaldību pamata infrastruktūras attīstīšana (publiskās infrastruktūras savienojumi u.c.);
- pārrobežu uzņēmējdarbības atbalsta pasākumi;
- inovatīvi IKT pakalpojumi kā uzņēmējdarbības atbalsta pasākumu sastāvdaļa;
- pārrobežu uzņēmējdarbības iespēju popularizēšana;
- apmācības un konsultācijas potenciālajiem pārrobežu uzņēmumiem;
- atbalsts uzņēmēju kontaktu tīklu radīšanai.

Ieguvumu rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots
	Pārrobežu sadarbības rezultātā uzlaboti/ radīti uzņēmējdarbības atbalsta pakalpojumi.	Vienības		Progresu ziņojumi
	Uzlaboti vai radīti uzņēmējdarbības atbalsta infrastruktūras objekti, kas nodrošina netiešu uzņēmējdarbības atbalstu.	Vienības		Progresu ziņojumi

2. investīciju prioritāte:

īstenot pārrobežu darba tirgu integrāciju, tostarp pārrobežu mobilitāti, kopīgas nodarbinātības iniciatīvas vietējā mērogā, informatīvus un konsultatīvus pakalpojumus un kopīgu apmācību

Noteiktais mērķis:

palielināt darba iespējas, uzlabojot darbaspēka mobilitāti un prasmes

Programmas reģionos (un kopumā abās valstīs) novērojama bezdarba dinamika ar pieaugošu bezdarbnieku skaitu ar zemu izglītības līmeni. Salīdzinoši augsts bezdarba līmenis ir novērojams arī personām ar profesionālo izglītību, tāpat ilgtermiņa un jauniešu bezdarba līmenis ir bijis augsts, kas liecina par faktisko prasmju neatbilstību darba tirgū izvirzītajām prasībām.

Programmas reģioniem ir kopīgi izaicinājumi – neatbilstoša izglītības infrastruktūras kvalitāte, izglītības un apmācību programmas, kas neietver sevī darba tirgū izvirzītās prasības, nepieciešamība sniegt iespējas apgūt praktiskas iemaņas studentiem, kas studē augstākās un profesionālās izglītības iestādēs, kā arī nepieciešamība uzlabot profesionālās izglītības kvalitāti.

Šīs investīciju prioritātes ietvaros Programma plāno atbalstīt sadarbību starp uzņēmumiem un izglītības organizācijām (apmācību, pieredzes apmaiņas, mācību prakses u.c. uzlabošana), sadarbību starp izglītības organizācijām, lai uzlabotu to pakalpojumus, apmācību programmas un nepieciešamo infrastruktūru, kā arī pārrobežu nodarbinātības informācijas apmaiņas sekmēšanu parduotuvēs un pārrobežu darba tirgū pieprasītajām prasmēm.

Programmas ietvaros plānots veikt noteiktu pārrobežu ceļu rekonstrukciju, kā rezultātā palielināsies darbaspēka mobilitāte, tādējādi nodrošinot piekļuvi pakalpojumiem un darbavietām. Plānotās pārrobežu ceļu posmu rekonstrukcijas rezultātā tiks uzlabota darbaspēka mobilitāte un piekļuve pakalpojumiem, kā arī tiks savienotas reģionālās mazpilsētas, kur pieejami pakalpojumi un darbavietas. Tiek plānots, ka uzlabotās mobilitātes rezultātā rekonstruētajos ceļu krustpunktos palielināsies satiksmes intensitāte.

4. tabula: Programmas ietvaros attīstāmie pārrobežu ceļu krustpunkti

Nr.	<u>Latvija</u>	<u>Garums, km</u>	<u>Lietuva</u>	<u>Garums, km</u>
1	<u>Ceļa klasifikācijas kods:</u> V1028 Bauska –Bērzi – Lietuvas robeža 7,44-14,625 km	7,16	<u>Ceļa klasifikācijas kods: 2912</u> Žeimeļi - Vileiši – Latvijas robeža 0,0-5,1 km	5,1

2	<u>Ceļa klasifikācijas kods: P75</u> Jēkabpils – Nereta – Lietuvas robeža 56,09 – 60,50 km Nereta –Sleķi 0-1,2km	5,61	<u>Ceļa klasifikācijas kods: 3647</u> Pandēle – Suvainišķi – Latvijas robeža 13,3-18,3 km	2,6
3	<u>Ceļa klasifikācijas kods: P106</u> Ezere – Embute - Grobiņa – Lietuvas robeža 0-14 km	14,00	<u>Ceļa klasifikācijas kods: 163</u> Mažeiki – Latvijas robeža 0,0- 9,19 km	9,19

Tiek sagaidīts, ka palielināsies darba iespējas, uzlabojot darba tirgus prasībām atbilstošās prasmes, un uzlabosies darbaspēka mobilitāte.

Sagaidāmie rezultāti:

- radītas darba iespējas, iegūstot darba tirgus prasībām atbilstošās prasmes.
- palielināta pārrobežu mobilitāte Programmas teritorijā.

ID	Rādītājs	Mērvienība	Bāzlinijas vērtība	Bāzlinijas gads	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots	Ziņošanas biežums
	To personu skaits, kas uzlabo prasmes atbilstoši darba tirgus prasībām	Procenti		2013		2007.–2013. gada Programma	2023
	Satiksmes intensitāte uz renovētajiem ceļiem	Procenti		2013		Informācija no valstu ceļu administrācijām	2023

Indikatīvs atbalstāmo darbību saraksts

- izglītības infrastruktūras/ aprīkojuma uzlabošana;
- izglītības programmu uzlabošana un starptautiskas sadarbības veicināšana;
- apmācības un starptautiskās mācību prakses;
- sadarbība starp uzņēmumiem un izglītības institūcijām;
- informācijas pieejamības veicināšana par darbavietām un darba tirgus prasībām otrpus robežai;

- pārrobežu ceļu infrastruktūras (skat. 4. tabulu „Programmas ietvaros attīstāmie pārrobežu ceļu krustpunkti”) uzlabošana.

Teritorijas un labuma guvēji

Rekonstruējami ceļu posmi atrodas Programmas teritorijā, un tos iespējams noteikt pēc ceļu klasifikācijas kodiem (skat. 4. tabulu „Programmas ietvaros attīstāmie pārrobežu ceļu krustpunkti”).

Ceļu rekonstrukciju veiks sekojoši projekta partneri:

- Latvijā: Valsts akciju sabiedrība „Latvijas Valsts Ceļi”;
- Lietuvā: valsts iestāde „Lietuvos automobilių kelių direkcija”.

Ieguvumu rādītāji

<u>ID</u>	<u>Rādītājs</u>	<u>Mērvienība</u>	<u>Mērka vērtība (2023)</u>	<u>Datu avots</u>
	Dalībnieku skaits kopējos izglītības un apmācību pasākumos, ar ko tiek sekmēta jauniešu nodarbinātība, izglītības iespējas, kā arī augstākā un profesionālā izglītība ārpus valsts robežām.	Vienības		Progresu ziņojumi
	Kopīgai izmantošanai plānotie radītie vai uzlabotie izglītības un apmācību infrastruktūras objekti.	Vienības		Progresu ziņojumi
	Rekonstruēto vai atjaunoto ceļu kopējais garums robežu teritorijā.	Km		Progresu ziņojumi

Projektu izvēles vadošie principi 2. prioritārā virziena ietvaros

Programmas ietvaros plānots turpināt piemērot 2007.-2013. gada Programmā izveidotos projektu izvēles principus. Detalizēta kārtība noteikta Programmas 5.3. punktā.

Vienīgais izņēmums no noteiktās procedūras ir projekti, kas sekmēs rezultātu rādītāju „satiksmes intensitātes palielināšanās uz renovētajiem ceļiem” un ieguvumu rādītāju „rekonstruēto vai atjaunoto ceļu kopējais garums robežu teritorijā / km”.

Projekta partneriem ir jāveic 4. tabulā „Programmas ietvaros attīstāmo pārrobežu ceļu krustpunkti” norādīto ceļu krustpunktu rekonstrukcija, kurai kopumā ir atvēlēti līdz EUR 9,200,000 (ERDF). Lai saņemtu finansējumu, iepriekš minētās organizācijas iesniegs projektu pieteikumus un ievēros Programmā noteiktos projektu izvēles vispārīgos principus, kas norādīti 5.3. punktā.

2.3. III Prioritāte: sociālā integrācija kā teritoriālās attīstības priekšnoteikums

TM 9: sociālās iekļaušanas veicināšana, cīņa pret nabadzību un jebkādu diskrimināciju

1. investīciju prioritāte:

investēt veselības aprūpes un sociālajā infrastruktūrā, kas sniedz ieguldījumu valsts, reģionālajā un vietējā attīstībā, mazināt atšķirības veselības stāvokļa ziņā, veicināt sociālo iekļaušanu ar sociālo, kultūras un atpūtas pakalpojumu uzlabotas pieejamības palīdzību un veicināt pāreju no institucionāliem uz pašvaldību pakalpojumiem

Noteiktais mērķis:

uzlabot sociālo infrastruktūru un pakalpojumus sociālās integrācijas sekmēšanai

Programmas reģionos īstenotie sociālie pakalpojumi paredzēti palīdzības sniegšanai dažādām mērķa grupām (piemēram, gados vecākām personām, personām ar fiziskiem un garīgiem traucējumiem, krīzes situācijā nonākušām personām, lielām ģimenēm, bezdarbniekiem u.c.). Līdzās valstij, pašvaldībām un pašvaldību iestādēm, kas sniedz sociālus pakalpojumus, novērojama intensīva NVO iesaistīšanās sociālo pakalpojumu sniegšanā un sociālās iekļaušanas veicināšanā.

Kopumā stacionārā aprūpe institūcijās ir dārgāka nekā citi aprūpes veidi, tāpēc nepieciešams vairāk resursu salīdzinājumā ar alternatīvās rehabilitācijas formām. Tādējādi plānots atbalstīt alternatīvu sociālo pakalpojumu attīstību. Šādā kontekstā jāuzsver pārrobežu sadarbības nozīme, kas atļauj atrast efektīvākos risinājumus, ņemot vērā dažādo praksi Programmas reģionos. Tāpat arī pieredze pieejamības un iekļaušanas jautājumu risināšanai attiecībā uz mazaizsargāto personu grupām Programmas reģionos ir atšķirīga.

Papildus sociālos pakalpojumu modernizācijai Programmas ietvaros ir plānots sekmēt sociālo integrāciju Programmas teritorijā. Tiek plānots atbalstīt publisko pakalpojumu pieejamības veicināšanu, augstas kvalitātes sociālo pakalpojumu uzlabošanu un izstrādi, iesaistoties plašākai sabiedrībai un NVO, sociālās rehabilitācijas sekmēšanu, tā ļaujot nabadzības un atstumtības riskam pakļautajām personām atgūt sociālo statusu un veicinot to integrēšanos darba tirgū.

Sagaidāmais rezultāts: personas, kas gūst labumu no kopīgas sociālās integrācijas un sociālajiem pakalpojumiem.

ID	Rādītājs	Mērvienība	Bāzlinijas vērtība	Bāzlinijas gads	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots	Ziņošanas biežums
1	To cilvēku skaits, kas gūst labumu no sociālās integrācijas pasākumiem un sociālajiem pakalpojumiem	Procenti		2013		2007.– 2013. gada Programma	2023

Indikatīvs atbalstāmo darbību saraksts

- sociālajiem pakalpojumiem nepieciešamās infrastruktūras un aprīkojuma uzlabošana;
- sociālos pakalpojumu speciālistu prasmju uzlabošana;
- pakalpojumu un infrastruktūras/ aprīkojuma uzlabošana/ attīstīšana attiecībā uz sociālās atstumtības riskam pakļautajām personām;
- sociālās atstumtības riskam pakļauto personu integrācija darba tirgū.

Ieguvumu rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots
	Izveidoti/ uzlaboti sociālie pakalpojumi un infrastruktūra	Vienības		Progresā pārskati
	Izveidoti/ uzlaboti sociālās integrācijas pasākumi	Vienības		Progresā pārskati

2. investīciju prioritāte:

sniegt atbalstu trūcīgu kopienu fiziskai, ekonomiskai un sociālai atjaunošanai pilsētās un lauku rajonos

Noteiktais mērķis:

uzlabot dzīves apstākļus mazāk attīstītajās kopienās un teritorijās

Galvenie statistikas dati attiecībā uz ekonomisko attīstību liecina par to, ka lauku un pašvaldību teritorijas attīstās lēnāk (skat. 1.1. punktu), kā arī tajās ir virkne sociālo problēmu, kuras nepieciešams risināt.

Visefektīvākais veids, kā Programma plāno sekmēt mazāk attīstīto kopienu attīstību, ir maza mēroga sociālās sadarbības projekti, ieskaitot mazās infrastruktūras izveidi.

Sociālā un materiālā nenodrošinātība ir identificējama, izmantojot dažādus rādītājus, tai skaitā dzīvesvietas un dzīves apstākļus, piemēram, mājsaimniecību, kas ziņojušas par piesārņojumu, netīrumiem un citām pašvaldības vides problēmām, skaita pieaugums (skat. analīzi 1.3. punktā). Ņemot vērā, ka Programmas ietvaros tiek plānots finansēt arī neliela mēroga infrastruktūras projektus, lai mazinātu sociālās un materiālās nenodrošinātības ietekmi, tiek sagaidīts, ka projektu ietvaros tiks samazinātas pašvaldību vides problēmas (kas attiecīgi pozitīvi ietekmētu arī tās mājsaimniecības, kas saskaras ar šādām vides problēmām). Tāpat Programmas mērķis ir turpināt atbalstīt ar sociālo integrāciju saistītos pasākumus, lai uzlabotu dzīves apstākļus pašvaldībās, vienlaicīgi sekmējot sociālās mazattīstības samazināšanos.

Paredzams, ka šīs investīciju prioritātes ietvaros atbalstāmās darbības veicinās sociālo sadarbību, īstenojot iedzīvotāju savstarpējas sadarbības („*people to people*”) projektus. Galvenā uzmanība tiek vērsta uz praktisku vietējā līmeņa problēmu risināšanu dažādu sociālo tēmu ietvaros.

Programmas ietvaros sagaidāms, ka, atbalstot pilsētu un lauku kopienu atjaunošanu, tiks samazināta sociālā un materiāla nenodrošinātība (saistībā ar iesaistīšanos sabiedriskajā dzīvē).

Sagaidāmais rezultāts: mazāks personu skaits, kas saskaras ar sociālās un materiālās nenodrošinātības problēmām.

ID	Rādītājs	Mērvienība	Bāzlīnijas vērtība	Bāzlīnijas gads	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots	Ziņošanas biežums
----	----------	------------	--------------------	-----------------	----------------------	------------	-------------------

	To mājsaimniecību skaits, kas saskaras ar piesārņojumu, netīrumiem un citām pašvaldības vides problēmām	Procenti		2013		Valsts statistikas dati	2023
--	---	----------	--	------	--	-------------------------	------

Indikatīvs atbalstāmo pasākumu saraksts

- Vietēja mēroga sadarbības projekti; maza mēroga infrastruktūras uzlabošana vai izveide attiecībā (izņemot pamata publisko infrastruktūru, kā piemēram, ūdensapgādes sistēmas u.c.);
- kopīgas problēmu kartes izveide un darbības problēmu risināšanai Programmas reģionos;
- ar izglītību un apmācību saistīti pasākumi attiecībā uz mazattīstītajām kopienām.

Ieguvumu rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots
	Organizāciju skaits, kas piedalās sociālajās aktivitātēs.	Vienības		Progresā ziņojumi

2.4. IV Prioritāte:

uzlabota dzīves kvalitāte efektīvu publisko pakalpojumu un pārvaldes rezultātā

TM 11: publisko iestāžu un iesaistīto personu institucionālo spēju un valsts pārvaldes efektivitātes uzlabošana

1. investīciju prioritāte:

veicināt tiesisko un administratīvo sadarbību un sadarbību starp iedzīvotājiem un iestādēm

Noteiktais mērķis:

uzlabot publisko pakalpojumu efektivitāti, spēcinoši kompetenci un sadarbību starp institūcijām

Gan Latvija, gan Lietuva apzinās nepieciešamību uzlabot publisko pakalpojumu efektivitāti. Līdzīga situācija ir arī Programmas reģionos, taču tos vairāk kā galvaspilsētas ietekmē iedzīvotāju skaita samazināšanās, salīdzinoši vājā infrastruktūra un zemais apdzīvotības blīvums. Tādējādi publisko pakalpojumu efektivitātei un to pieejamībai ir liela nozīme, un tāpēc reģionu attīstības plāni uzsver nepieciešamību uzlabot publisko pakalpojumu efektivitāti.

Atbalstot publisko pakalpojumu efektivitātes uzlabošanu, tiek panākta sinerģija ar pārējām Programmas prioritātēm. Publisko pakalpojumu efektivitātes uzlabošana kopā ar pasākumiem nodarbinātības, mobilitātes, kā arī sociālo un vides problēmu risināšanai pozitīvi ietekmēs dzīves kvalitāti un ilgtspējīgu attīstību reģionos.

Sadarbība starp publisko pakalpojumu sniedzējiem ir ļoti svarīgs faktors efektivitātes uzlabošanai. Tā kā drošības un pārrobežu noziedzības sfērā starp Latviju un Lietuvu jau pastāv nepieciešamais juridiskais ietvars, tad Programmas mērķis ir atbalstīt ar pārrobežu noziedzības apkarošanu un novēršanu saistītās praktiskās darbības un uzlabot sabiedrības drošību.

Saistībā ar pakalpojumiem ko neaptver pārējās Programmas prioritātes, pārrobežu sadarbība dod priekšrocības, piemēram, palielina pakalpojumu pieejamību, nodrošina pieredzes apmaiņu, kā arī nodibina sadarbības tradīcijas un padara to ilgtspējīgu. Programmas mērķis ir nodrošināt sadarbību starp organizācijām, kas sniedz publiskos pakalpojumus, kā arī atbalstīt sadarbību starp iedzīvotājiem un institūcijām. Programmas ietvaros uzmanība tiks vērsta uz pašvaldību un iestāžu deleģētajām funkcijām. Sagaidāms, ka projektu partneri īstenos juridiska un administratīva rakstura sadarbību, kā arī apmainīsies ar pieredzi un praktiskiem risinājumiem. Sadarbības pievienotā vērtība ir novērojama dažādās sfērās, piemēram, risku vadība, izpēte un inovācijas (piemēram, samazinot administratīvo slogu reģionos) u.c. Līdzās juridiska un administratīva rakstura sadarbībai,

sabiedrības iesaistīšanās lēmumu pieņemšanas procesā ir vērtīgs līdzeklis, lai palielinātu publisko pakalpojumu efektivitāti un pārskatāmību.

Sagaidāmais rezultāts: publisko pakalpojumu efektivitātes uzlabošana, ieviešot jaunus pārrobežu sadarbības risinājumus.

ID	Rādītājs	Mērvienība	Bāzlīnijas vērtība	Bāzlīnijas gads	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots	Ziņošanas biežums
1	Jauno, attiecībā uz pašreizējiem publiskajiem pakalpojumiem piemēroto, risinājumu skaits	Vienības		2013		2007.– 2013. gada Programma	2023

Indikatīvs atbalstāmo darbību saraksts

- pārrobežu sadarbība sabiedrības aizsardzības un drošības jautājumos;
- nacionālo, reģionālo un vietējo institūciju kapacitātes palielināšana publisko pakalpojumu sektoros, kuri nav iekļauti pārējās Programmas prioritātes;
- apmācības un mentorings;
- apmaiņa ar labo praksi;
- sabiedrības iesaistīšana lēmumu pieņemšanas procesā;
- maza mēroga infrastruktūra un aprīkojums kapacitātes celšanai;
- atbalsts juridiska un administratīva rakstura sadarbībai;
- infrastruktūras aprīkojuma iegāde un uzlabošana, lai novērstu nelaimes gadījumus un cīnītos ar noziedzību.

Ieguvumu rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Mērķa vērtība (2022)	Datu avots
	Sadarbībā iesaistīto institūciju skaits	Vienības		Progresā ziņojumi

2.5. Programmas izpildes plāns

[Tiks izstrādāts pēc tam, kad Dalībvalstis būs vienojušās par programmas finansējumu]

Prioritārais virziens	Rādītāja veids	ID	Izpildes etaps, finanšu ieguvums vai rezultāts	Mērvienība attiecīgajā gadījumā	Projekta periods attiecībā uz 2018. gadu	Galīgais mērķis (2023)	Datu avots	Rādītāja nozīmes skaidrojums attiecīgajā gadījumā

2.6. Finanšu kategorijas

6. – 10. tabula: veicamo pasākumu kategorijas

[Tiks izstrādāts pēc tam, kad Dalībvalstis būs vienojušās par programmas finansējumu]

6. tabula: 1. sfēra – veicamo pasākumu joma		
Prioritāte	Kods	Apjoms (€)

7. tabula: 2. sfēra – finansēšanas veids		
Prioritāte	Kods	Apjoms (€)

8. tabula: 3. sfēra – teritorija		
Prioritāte	Kods	Apjoms (€)

9. tabula: 6. sfēra – teritoriālie izpildes mehānismi		
Prioritāte	Kods	Apjoms (€)

2.7. Tehniskās palīdzības budžets

TP budžeta ietvaros atbalstāmās darbības

TP budžeta ietvaros tiks finansētas darbības, kas nepieciešamas Programmas ieviešanai, uzraudzībai un kontrolei, kā arī projekta partneru piesaistei, tā lai tiktu nodrošināta veiksmīga projektu un Programmas īstenošana.

TP budžeta ietvaros finansējamo darbību piemēri:

- Programmas ieviešana un uzraudzība;
- individuālās konsultācijas;
- informatīvie semināri;
- partneru un tematiskie semināri;
- informatīvie pasākumi, izmantojot Programmas tīmekļa vietni;
- pastāvīgi projektu uzraudzības pasākumi.

Ieguvumu rādītāji

ID	Rādītājs	Mērvienība	Mērķa vērtība (2023)	Datu avots
	Pasākumi, praktiskie semināri, semināri un apmācības	Pasākumu skaits	50	Informācija no Programmas
	Dalībnieki dažādos Programmas ietvaros rīkotajos pasākumos (konferencēs, praktiskajos semināros, semināros, apmācībās).	Dalībnieku skaits	1800	Informācija no Programmas
	AS sniegtās konsultācijas.	Konsultāciju skaits	375	Informācija no Programmas
	Pārbaudes projektu īstenošanas vietās	Pārbaužu skaits	145	Informācija no Programmas

Veicamo pasākumu kategorijas

[Tiks izstrādāts pēc tam, kad Dalībvalstis būs vienojušās par programmas finansējumu]

3. NODAĻA

FINANSĒŠANAS PLĀNS

[Tiks izstrādāts pēc tam, kad Dalībvalstis būs vienojušās par programmas finansējumu]

4. NODAĻA

INTEGRĒTĀ PIEEJA TERITORIĀLAJAI ATTĪSTĪBAI

Programmas ieguldījums plānotajos pasākumos attiecībā uz makro-reģionālajām un jūras baseinu stratēģijām

Katra Programmas prioritārā virziena ietvaros tiek sekmēti stratēģijas „ES 2020” mērķi. Abas valstis nacionālā līmenī izmanto līdzīgas attīstības plānošanas pieejas. Tām raksturīgi valsts līmeņa ilgtermiņa mērķi, kas noteikti ilgtermiņa attīstības dokumentos un pēc tam integrēti vidēja termiņa attīstības dokumentos 2014.–2020. gadam, lai uzsvērtu galvenās problēmas un to risinājumus.

Programmas teritorija atrodas Baltijas jūras baseina teritorijā, un vispārīgi Programmas ietvaros veicamās darbības sekmē Eiropas Savienības stratēģijas Baltijas jūras reģionam (ESSBJR) īstenošanu.

1. prioritārā virziena ietvaros tiek sekmēta stratēģijas „ES 2020” – „Ilgspējīga izaugsme” mērķa sasniegšana. Partnerības līgumā starp Eiropas Komisiju un Latviju un Lietuvu vide noteikta kā galvenā ETS programmu sfēra.

Attiecībā uz ESSBJR, 1. prioritārā virziena ietvaros tiek sekmēta mērķa „Glābt jūru” sasniegšana, un it īpaši attiecībā uz prioritāro jomas „Bio”, atbalstot kopīgus aizsargājamo teritoriju pārvaldības pasākumus. Turklāt citi pasākumi var sekmēt mērķa „Apvienot reģionu”, kā arī prioritāro sfēru „Tūrisms” un „Kultūra” sasniegšanu, ieguldot kultūras un dabas mantojuma resursos Programmas teritorijā.

2. prioritārā virziena ietvaros tiek sekmēta stratēģijas „ES 2020” – „Integrējoša izaugsme” mērķa sasniegšana. Labums tiek gūts no sinerģijas uzņēmējdarbības un izglītības jomā, kā arī transporta infrastruktūras jomā. Šīs ir norādītas kā galvenās ETS programmu jomas Partnerības līgumā starp Eiropas Komisiju un Latviju saistībā ar savienojamību un pieejamību, kā arī starptautisku apmaiņu nodarbinātības un izglītības/ apmācību jomā Partnerības līgumā starp Eiropas Komisiju un Lietuvu. Pasākumi 2. prioritārajā virzienā ir izstrādāti šo problēmu risināšanai.

Attiecībā uz ESSBJR, 2. prioritārā virziena ietvaros tiek sekmēta mērķa „Apvienot reģionu” sasniegšana, un it īpaši attiecībā uz prioritāro sfēru „Transports”, atbalstot vietējo iedzīvotāju mobilitāti caur uzlabotu ceļu infrastruktūru Programmas reģionos. Daļa 2. prioritātes virziena var sekmēt arī ESSBJR mērķa „Celt labklājību” un prioritātes „Izglītība” sasniegšanu, risinot ar bezdarbu saistītās problēmas abās Dalībvalstīs.

3. prioritārā virziena ietvaros tiek sekmēta stratēģijas „ES 2020” mērķa „Integrējošā izaugsme” sasniegšana. Partnerības līgumos starp Eiropas Komisiju un Latviju un Lietuvu, nabadzība un sociālā atstumtība ir tikušas izceltas kā galvenās problēmas, it īpaši abu valstu reģionos. Tādēļ abu Dalībvalstu mērķis ir izstrādāt kopīgus risinājumus visaktuālāko problēmu risināšanai.

Attiecībā uz ESSBJR, 3. prioritārā virziena ietvaros tiek sekmēta mērķa „Celt labklājību” sasniegšana, galveno uzmanību vēršot uz pasākumiem, kas saistīti ar kopīgu sociālo pakalpojumu un infrastruktūras izveidi un uzlabošanu, kā arī mazāk attīstīto kopienu atjaunošanu.

4. prioritārā virziena ietvaros tiek sekmēta stratēģijas „ES 2020” mērķa „Gudra izaugsme” sasniegšana. Partnerības līgumos starp Eiropas Komisiju un Latviju un Lietuvu ir norādītas vairākas jomas, kurās sadarbība un kopīgas pieejas problēmām un iespējām var nodrošināt efektīvus risinājumus. Programmas mērķis ir atbalstīt publisko pakalpojumu attīstīšanu un uzlabošanu šajās sfērās.

Attiecībā uz ESSBJR, 4. prioritārā virziena ietvaros tiek sekmēta mērķa „Apvienot reģionu” sasniegšana, un it īpaši horizontālajā prioritātē „Kaimiņi”, sekmējot sadarbību starp institūcijām un starp institūcijām un iedzīvotājiem.

5. NODAĻA SADARBĪBAS PROGRAMMAS NOTEIKUMU IZPILDE

5.1. Atbilstošo institūciju un iestāžu noteikšana

Institūcija/ iestāde	Institūcijas/ iestādes un nodaļas nosaukums	Institūcijas/ iestādes vadītājs (statuss vai amats)
VI	Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	Tiks norādīts vēlāk
SI	Nav piemērojams	Nav piemērojams
RI	Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	Tiks norādīts vēlāk

Iestāde, kurai Eiropas Komisija veiks maksājumus, ir:

VI

SI

Institūcija/ iestāde	Institūcijas/ iestādes un nodaļas nosaukums	Institūcijas/ iestādes vadītājs (statuss vai amats)
Iestāde vai iestādes, kas veic ar kontroli saistītas funkcijas.	Atsevišķa kontroles sistēma katrā Dalībvalstī	Tiks norādīts vēlāk
Iestāde vai iestādes, kas veic ar revīziju saistītas funkcijas.	Revīzijas iestāde Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija	Tiks norādīts vēlāk

5.2. Apvienotā sekretariāta izveides procedūra

VI izveidos AS saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1299/2013 23. pantu. AS palīdzēs VI veikt VI un SI uzdevumus, kā arī atbalstīs UK tās uzdevumu veikšanā.

Tā kā jaunā Programma ir 2007.–2013. gada Programmas turpinājums, plānots saglabāt (un nepieciešamības gadījumā pielāgot) pašreizējo sistēmu (ieskaitot personāla izvēli) jaunās Programmas prasībām. Plānots izmantot 2007. - 2013. gada Programmas pieredzi AS izveidošanai, it īpaši attiecībā uz personālu, tā lai iespēju robežās nodrošinātu proporcionālu pārstāvju skaitu no abām Programmas valstīm.

Dalībvalstis ir vienojušās par to, ka AS sastāvēs no galvenā biroja Rīgā un filiāles Viļņā (kuru uzņems publiskā iestāde „Apvienotais tehniskais sekretariāts” [VŠĮ „Jungtinis Techninis Sekretariatas”). Filiāle palīdzēs nodrošināt Programmas publicitāti, veicot vietējām vajadzībām atbilstošus komunikāciju pasākumus.

AS uzdevumi Programmas ieviešanas cikla laikā ietvers projektu uzraudzību, projektu pieteikumu izvērtēšanu, informācijas sniegšanu par Programmu un projektiem, kā arī informēšanu par Programmas rezultātiem Programmas reģionos un citus pienākumus.

5.3. Ar pārvaldi un kontroli saistīto pasākumu kopsavilkums

Šajā nodaļā ir norādīti vadības un kontroles sistēmas elementi.

Galveno ieviešanas struktūru noteikšana

Vadošā iestāde

Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija turpinās būt VI tāpat kā 2007.–2013. gada Programmā perioda. Tādējādi daudzi jautājumi saistībā ar administratīvajiem pasākumiem un personālu ir jau sakārtoti.

VI būs atbildīga par Programmas uzraudzību atbilstoši drošas finanšu pārvaldības principam. Tā veiks Regulas (ES) Nr. 1303/2013 125. un 126. pantā, kā arī Regulas (ES) Nr. 1299/2013 23. pantā minētos pienākumus.

Uzraudzības komiteja

Latvija un Lietuva izveidos vienotu UK trīs mēnešu laikā, sākot no dienas, kad saņemts paziņojums par Eiropas Komisijas lēmumu, ar kuru tiek apstiprināta Programma.

Programmas UK ietvers gan valsts, gan reģionālajā līmeņa pārstāvjus, kā arī attiecīgos partnerus no abām dalībvalstīm. Lai nodrošinātu nepārtrauktību Programmas sagatavošanā, ieviešanā un uzraudzībā, UK paredzēts iesaistīt tos pašus partnerus, kas bijuši iesaistīti Programmas sagatavošanā.

UK veiks uzdevumus, kas norādīti Regulas (ES) Nr. 1303/2013 47. pantā un Regulas (ES) Nr. 1299/2013 12. pantā, kā arī pieņems lēmumus par projektu atlasī. UK reglamentu pieņems pati UK tās pirmajā sapulcē.

Revīzijas iestāde

RI veiks Regulas (ES) Nr. 1303/2013 127. pantā un Regulas (ES) Nr. 1299/2013 25. pantā minētos pienākumus, ieskaitot sistēmas revīzijas, kurās tiek pārbaudīta Programmas vadības un kontroles sistēma. RI nodrošinās to, ka revīziju veikšanas procesā tiks ievēroti starptautiskie revīziju standarti.

RI palīdz Revidentu grupa, kurā ietilpst pārstāvji no katras Dalībvalsts. Projektu revīzijas veiks revidenti, kurus izraugās Dalībvalstis. Revidentu grupu koordinēs RI. Turklāt RI nodrošinās revidentiem vadlīnijas un instrukcijas, lai būtu iespējams veikt projektu revīziju. Katrs Revidentu grupas dalībnieks, kurš pārstāv attiecīgo dalībvalsti, veic projektu revīzijas, balstoties uz RI nodrošināto atlasu.

Projektu revīzijas, kuras veic Revidentu grupas dalībnieks, aprobežojas ar projekta partneriem tās Programmas dalībvalsts teritorijā, kuru pārstāv attiecīgais Revidentu grupas dalībnieks.

Revidentu grupas dalībnieks paziņo revīzijas rezultātus RI. RI koordinēs revīziju veikšanu visā Programmas teritorijā un sagatavos galīgo revīzijas atzinumu. RI veikts Revidentu grupas dalībnieku veikto projektu revīziju kvalitātes novērtēšanu.

Pārvaldības pārbaudes

Dalībvalstis ir atbildīgas par PLK sistēmu izveidi Latvijā un Lietuvā, lai veiktu izdevumu administratīvās pārbaudes saskaņā ar Programmas attiecināmības noteikumiem.

Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija būs atbildīga par PLK sistēmas izveidi, koordinēšanu un kontroli Latvijā. Tiks izmantota centralizēta sistēma, par PLK atbildīgā iestāde ir Valsts reģionālās attīstības aģentūra.

Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrija būs atbildīga par PLK sistēmas izveidi, koordinēšanu un kontroli Lietuvā. Tiks izmantota Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrijas ieviestā decentralizētā sistēma.

Tehniskās palīdzības izdevumu pārvaldības pārbaudes, ko veiks vadošā iestāde, tiks organizētas, nodrošinot atbilstošu funkciju dalīšanu.

Programmas ietvaros izmantojamā valoda

Programmas oficiālā valoda ir angļu valoda.

Teritorijas un atbalsta saņēmēji

Organizācijas no visiem Programmas reģioniem var piedalīties kā projekta partneri visās Programmas Prioritātēs (ja netiek noteikts savādāk attiecīgajā Programmas Prioritātē).

Lai apzīmētu atbalsta saņēmējus, Programmas ietvaros tiek lietoti termini „Vadošais partneris” vai „Projekta partneris”. Programmas ietvaros atbalstīto projektu īsteno vismaz divi projekta partneri (vismaz viens no katras Dalībvalsts). Projekta īstenošanas laikā projekta partneri ievēros „Vadošā partnera” principu, proti, viens

no projekta partneriem tiks izraudzīts par vadošo partneri saskaņā ar Regulas (ES) Nr. 1299/2013 12. pantu. Vadošais partneris būs atbildīgs par Finansēšanas līguma parakstīšanu visu projekta partneru vārdā.

Kā Programmas vadošie un projekta partneri var pieteikties šādas organizācijas:

- valsts iestādes (valsts institūcijas, reģionālās un vietējās iestādes);
- valsts iestādēm līdzvērtīgas iestādes, kas ir jebkura juridiska persona, kas pakļauta publiskajām vai privātajām tiesībām:
  - o kas izveidotas sabiedriskā labuma vajadzībām un nav komerciālas;
  - o kas ir juridiska persona, un
    - kuru lielākoties finansē valsts, reģionālās vai vietējās iestādes;
    - vai citas publiskajām tiesībām pakļautas iestādes vai iestādes, kuras ir pakļautas minētajām iestādēm;
    - vai kurām ir administrācija, vadība vai padome, kurā vairāk nekā pusi dalībnieku izraugās valsts, reģionālās vai vietējās iestādes, vai arī citas publiskajām tiesībām pakļautas iestādes;
- NVO (juridiska iestāde, kas izveidota sabiedriskā labuma vajadzībām, kas nav rūpnieciska vai komerciāla un kas ir juridiska persona).

Mērķa grupas

Programmas galvenās mērķa grupas ir Programmas teritorijas iedzīvotāji un apmeklētāji.

Projektu novērtēšana un atlase

Programmas ietvaros tiks nodrošināts, ka izvēlētie projekti efektīvi sekmēs Programmas mērķu sasniegšanu. Programmas finansējums tiks piešķirts, izsludinot atklātus konkursus un piemērojot tiešo piešķiruma procedūru:

- Atklātie konkursi ir vispārēji pieņemta procedūra. Atklātie konkursi tiks izsludināti saskaņā ar UK lēmumu, līdz visi līdzekļi būs pilnībā piešķirti;
- tiešā piešķiruma procedūra tiks piemērota attiecībā uz tādu projektu sarakstu, par ko vienojušās abas Dalībvalstis Programmas sagatavošanas laikā 2. prioritārā virziena (2. investīciju prioritātes) ietvaros saistībā ar ceļu rekonstrukciju (informācija par finansētajām darbībām ir norādīta 2.2. nodaļā attiecībā uz 2. prioritāro virzienu, 2. investīciju prioritāti).

Detalizētāka informācija saistībā ar projektu pieteikumu iesniegšanu, novērtēšanu, atlasī, un atbilstības prasības tiks apstiprinātas UK un aprakstītas Programmas Rokasgrāmatā, kurš būs juridiski saistošs dokuments projektu pieteicējiem, projektu ieviesējiem un citām Programmas ieviešanas institūcijām.

Projektu novērtēšana un atlase sāksies, tiklīdz tiks saņemti projekta pieteikumi. Projektu novērtēšana sastāv no administratīvās pārbaudes, atbilstības pārbaudes,

kvalitātes pārbaudes, un to nodrošina AS. Dalībvalstīm pēc pieprasījuma var tikt lūgts izteikt viedokli par to teritoriju pārstāvošo projekta partneru atbilstību, pirms UK apstiprina projektu. Novērtējuma rezultāti tiks iesniegti UK, kas būs atbildīga par lēmumu pieņemšanu saistībā ar projekta apstiprināšanu. VI/AS oficiāli informēs projekta pieteicējus par projekta izvēles rezultātiem. VI ar AS palīdzību sagatavos apstiprināto projektu vadošajam partnerim Finansēšanas līgumu un to parakstīs.

Projekta pieteikumi tiks iesniegti ar Programmas elektroniskās uzraudzības sistēmas starpniecību, kuru izveidos un uzraudzīs VI/AS. Šajā pašā sistēmā tiks veikta projektu novērtēšana un turpmāka uzraudzīšana.

Sūdzības

Vadošo partneru sūdzības tiks iesniegtas VI, un tās izskatīs un uz tām atbildēs VI/AS. Sūdzību iesniegšanas procedūras tiks detalizēti aprakstītas Programmas rokasgrāmatā.

VI izskatīs sūdzību un nepieciešamības gadījumā lūgs UK izteikt tās viedokli. Balstoties uz UK sniegto informāciju, VI atbildēs uz sūdzību. VI lēmums ir galīgs.

5.4. Pienākumu sadale starp Dalībvalstīm gadījumā, ja Vadošā iestāde vai Eiropas Komisija uzdod veikt finanšu korekcijas

Dalībvalstis, kas piedalās Programmā, uzņemsies atbildību par Programmas ERAF finansējuma izmantošanu šādi:

- VI nodrošina to, ka jebkurš naudas apjoms, kas ticis samaksāts jebkādu neatbilstību rezultātā, tiek atgūts no vadošā partnera. Projekta partneri atmaksā vadošajam partnerim jebkurus neatbilstoši veiktus maksājumus;
- ja vadošais partneris neatgūst atmaksu no pārējiem partneriem vai ja VI neatgūst atmaksu no vadošā partnera, Dalībvalsts, kuras teritorijā atrodas attiecīgais projekta partneris, atmaksā VI šim partnerim neatbilstoši veikto maksājumu;
- ja korekcijas nepieciešams veikt sistēmisku kļūdu vai UK lēmumu rezultātā, Dalībvalstis kopīgi uzņemas finansiālās sekas, katrai Dalībvalstij esot atbildīgai proporcionāli projekta partneriem izmaksātā ERAF finansējuma daļai attiecībā uz katru Dalībvalsti;
- ja neatbilstības rodas VI, RI un/ vai AS veikto darbību rezultātā, atbildību attiecībā pret EK un UK uzņemas Dalībvalsts, kurā atrodas VI, RI un/ vai AS.

5.5. Eiro izmantošana

Lietuvā spēkā ir oficiālais noteiktais ilgtermiņa lita valūtas maiņas kurss pret eiro (3,4528 liti par 1 eiro). Latvijas oficiālā valūta ir eiro.

5.6. Partneru iesaistīšana

Programmas sagatavošana tika veikta atbilstoši partnerības pieejai, kā norādīts Regulas Nr. 1303/2013 5. pantā. APK, kuru izveidoja Latvijas Republikas Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija un Lietuvas Republikas Iekšlietu ministrija, ir koordinējusi Programmas sagatavošanu un iesaistījusi partnerus (valsts un reģionālā līmeņa pārstāvjus, sociālos partnerus un ekspertus noteiktās jomās) Programmas sagatavošanas procesā. APK dalībniekus izvirzīja katras Dalībvalsts nacionālā atbildīgā institūcija.

Attiecībā uz Programmas īstenošanas procesu tika panākta plaša partnerība, rīkojot tematiskus seminārus abās Dalībvalstīs. Semināros piedalījās vairāk nekā 150 dalībnieki, ieskaitot sabiedrības pārstāvjus. Tika pārstāvēti gan 2007.–2013. gada Programmas projektu partneri, gan tādi, kuriem nav pieredzes šajā Programmā. Partneri apsprieda Programmas teritorijā aktuālās vajadzības un problēmas un noteica tēmas, kas ir svarīgas pārrobežu sadarbībai Programmas teritorijā.

Intervences loģika vienprātīgi tika noteikta starp APK, balstoties uz Dalībvalstu prioritātēm, reģionālo vajadzību analīzi un tematisko semināru rezultātiem. Visi komentāri un ieteikumi, kurus izteica APK iesaistītās personas un kurus atbalstīja pārējie APK dalībnieki, tika ietverti Programmā vai ņemti vērā Programmas izstrādes laikā.

2014. gada 1. pusē abās Dalībvalstīs notiks publiskā apspriede, lai darītu zināmas un izskaidrotu vajadzības, kas tiek apspriestas Programmas ietvaros. Turklāt šis publiskās apspriedes mērķis ir turpināt uzturēt dialogu un iegūt atsauksmes no dažādiem partneriem un mērķa grupām un palielināt izpratni par Programmu.

Daudzus partnerus, kas pašlaik ir iesaistīti Programmas sagatavošanā, turpmāk plānots iesaistīt UK. Nepārtrauktība starp Programmas sagatavošanu un īstenošanu sekmē labu Programmas īstenošanu un tās mērķu sasniegšanu.

6. NODAĻA: KOORDINĒŠANA

Šajā Programmas dokumenta nodaļā ir ietverts pārskats pār koordināciju starp Programmu un pārējiem finanšu instrumentiem Programmas teritorijā. Ir svarīgi panākt sinerģiju starp sasniegumiem attiecībā uz dažādiem finanšu instrumentiem un dažādos līmeņos, lai Programmas ietvaros būtu iespējams finansēt papildu darbības.

Ir svarīgi, lai Programmas izvairītos no dublēšanās ar pārējiem ESI fondiem un ES finansētajām iniciatīvām un programmām.

Turpmāk norādītie mehānismi sekmēs sinerģiju un novērsīs pārklāšanos:

- iesniedzot projektu priekšlikumus, vadošie partneri un projekta partneri nodrošinās, ka attiecīgais projekts netiek finansēts citu ES finansēto programmu ietvaros, un sniegs izklāstu par to, kā projekts ir saistīts ar valsts un reģionālā līmeņa programmām un politiku;
- koordināciju ar attiecīgajām institūcijām, kas ir atbildīgas par ES finansēto programmu īstenošanu, nodrošinās TS, VI un Latvijas un Lietuvas nacionālās iestādes, pirms UK ir pieņēmusi lēmumus saistībā ar projektu finansēšanu. Padziļinātas analīzes rezultātā tiks noskaidrots, vai projekti, kas pieteikti Programmas finansējuma saņemšanai, jau nav saņēmuši finansējumu no reģionālā, valsts vai ES līmeņa programmām;
- dalībvalstis centīsies koordinēt darbības ar pārējām to teritorijās īstenotajām programmām, kā arī attiecīgo valsts un reģionālā līmeņa politiku un programmām, veicot valsts līmeņa koordinācijas pasākumus;
- Latvijā ir tikusi izveidota konsultatīva darba grupa, lai uzraudzītu ETS 2014.-2020. gada Programmu izstrādes kvalitāti. Konsultatīvās grupas dalībnieki ir pārstāvji no nozaru ministrijām, citu ES fondu vadošajām iestādēm, reģioniem un sociālie partneri.

Pēc Programmas apstiprināšanas konsultatīvās darba grupas tiks izveidotas abās dalībvalstīs.

Konsultatīvā darba grupa Latvijā nodrošinās padomdevēja funkcijas Nacionālajai atbildīgajai iestādei ETS programmas īstenošanas laikā.

Konsultatīvā darba grupa sniegs konsultācijas attiecībā uz sinerģiju ar citiem ES fondiem koordinēšanu un izvairīšanos no situācijas, kad pārklājas investīcijas no citiem finanšu instrumentiem/ programmām. Konsultatīvajā darba grupā tiks pārstāvētas nozaru ministrijas, citu ES fondu vadošās iestādes, reģioni un sociālie partneri.

Konsultatīvā darba grupa Lietuvā nodrošinās padomdevēja funkcijas un ietvers sevī pārstāvjus no ministrijām un citas ieinteresētās puses. Konsultatīvās darba grupas

galvenās funkcijas būs konsultēt Lietuvas ETS programmu UK dalībniekus par tādiem aspektiem kā Lietuvas partneru atbilstība un to darbību mērķtiecība saskaņā ar saņemtajiem projektu pieteikumiem. Konsultatīvā darba grupa būs arī iesaistīta informācijas izplatīšanā saistībā ar ETS programmām.

7. NODAĻA: ADMINISTRATĪVĀ SLOGA SAMAZINĀŠANA PROJEKTA PARTNERIEM

Laika posmā no 2007. līdz 2013. gadam attiecībā uz projektu partneriem tika novērotas vairākas būtiskas administratīva rakstura problēmas – gan prasības saistībā ar projekta pamatojošo dokumentu vairākkārtēju iesniegšanu, gan salīdzinoši garas atmaksas procedūras, kā arī līdzfinansējuma trūkums projektos.

Laika periodā no 2007. līdz 2013. gadam tika izstrādāti noteikumi par procesu vienkāršošanu (piemēram, vienkāršota maksājumu sistēma, kas ietver projekta progresu ziņojumu divu soļu pārbaudi. Rezultāti palīdz paātrināt maksājumu veikšanu projekta partneriem).

Lai samazinātu administratīvo slogu projekta partneriem Programmas 2014.–2020. gadam darbības laikā, tiek ierosinātas turpmāk minētās darbības.

„Tikai vienreiz” pieteikšanās princips

„Tikai vienreiz” pieteikšanās principa ietvaros tiek izmantota jauna IT sistēma attiecībā uz Programmas pasākumiem un it īpaši datu apmaiņu. To izmantojot, iespējams uzglabāt un koplietot datus tā, ka projekta partneriem tiek lūgts nodrošināt datus un informāciju tikai vienreiz. Tādējādi tiek samazināts tiem uzliktais administratīvais slogs.

Projekta partneri var iesniegt visus pieprasītos datus (projekta pieteikumus, progresu ziņojumus, pieprasījumus par projekta izmaiņām u.c.) elektroniski. Datubāzes sistēmā tiek uzglabāta un koplietota informācija starp visām Programmas iestādēm un institūcijām un būs pieejamas skaidri izstrādātas vadlīnijas par pieprasāmo informāciju un detalizācijas līmeni.

Tā rezultātā projekta partneriem tiek nodrošināta vieglāka piekļuve informācijai un lielāka izmaksu efektivitāte. Plānots, ka sūdzības tiks izskatītas ātrāk, un ievērojami tiks ietaupīts laiks, kas nepieciešams pieteikumu apstrādei un procesu aktualizēšanai. Tiks uzlabota pārskatāmība, jo projekta partneri var pārbaudīt to pieteikuma statusu reālajā laikā.

Piemērojot šo principu, tiktu palielināta Programmas darbības efektivitāte (pašreizējā sistēmā ievērojams laiks tiek zaudēts, gaidot oficiālos/ parakstītos dokumentus, lai iesniegtu progresu ziņojumus, paskaidrojumus, vēstules u.c.).

Galvenās Programmas ietvaros plānotās darbības ir izstrādāt informācijas sistēmu un vadlīnijas, kā arī organizēt potenciālo projektu pieteicēju/ projektu partneru apmācības. Paredzams, ka „Tikai vienreiz” pieteikšanās principa darbība tiks uzsākta pirms pirmā konkursa izsludināšanas.

Vienotas likmes koncepcija

Projekta partneri Programmas ietvaros var piemērot vienotu likmi attiecībā uz personāla un administrācijas izmaksām.

Piemērojot šo principu, administratīvais slogs tiks samazināts, un maksājumu veikšana tiks paātrināta. Vairs nebūs nepieciešamības izsekot ikvienu līdzfinansēto eiro līdz atsevišķiem pamatojuma dokumentiem, un iesniedzamo pamatojuma dokumentu apjoms samazināsies. Komunikācija ar potenciālajiem projektu partneriem par Programmas finansēšanas noteikumiem būs vienkāršāka, un tiks ietaupīts laiks, kas patērēts stundas likmes aprēķināšanai, laika grafiku izveidei un darba līgumu skaidrošanai. Izmaiņu pieprasījumu apjoms projektu ietvaros būs mazāks, un ziņošana centralizētajai PLK būs ātrāka.

Galvenās Programmas ietvaros plānotās darbības ir izstrādāt noteikumus un metodes projektu partneriem, pielāgot informācijas sistēmu un organizēt apmācības potenciālajiem projektu pieteicējiem/ projektu partneriem.

Precīzas vienotās likmes būs balstītas uz Programmas ietvaros veiktajiem aprēķiniem. Plānots, ka šī uzdevuma darbības laika posms sāksies pirms pirmā projektu konkursa izsludināšanas.

Citi instrumenti

Papildus Programmas ietvaros tiks ņemtas vērā un veiktas darbības, lai samazinātu administratīvo slogu projektu līmenī. Iespējām, kas tiks izskatītas katra projektu konkursa ietvaros, būs nepieciešams atbilstošs UK lēmums (iekļauts Programmas rokasgrāmatā) un var ietvert (bet ne tikai):

- priekšmaksājumus;
- projekta budžeta elastīgumu (noteiktu procentuālo apmēru, par kuru atskaitīties dažādās darba pakās/ budžeta līnijās bez iepriekšēja akcepta utt.);
- vienkāršotu izmaiņu veikšanas procedūru apstiprināto projektu ietvaros.

8. NODAĻA: HORIZONTĀLIE PRINCIPI

8.1. Ilgtspējīga attīstība

Programma sekmē ilgtspējīgu un saistītu sociālekonomisko attīstību pierobežas reģionā, padarot to konkurētspējīgāku ekonomiskajai un uzņēmējdarbības attīstībai, kā pievilcīgāku vietu dzīvošanai, strādāšanai un apmeklēšanai. Ilgtspējīga attīstība Programmas teritorijā ietver šādas ekonomiskās, sociālās un vides sfēras:

- droša un veselīga dzīve pašreizējām un turpmākām paaudzēm;
- kooperatīva un veiksmīga ekonomika un sabiedrība visiem;
- apdomīga un efektīva dabas un atjaunojamo dabas resursu izmantošana un apsaimniekošana;
- izpratnes veicināšana augstā līmenī visos sabiedrības līmeņos par elementiem un procesiem, ar ko tiek sekmēts ilgtspējīgums;
- ilgtspējīgs transports.

Programma palīdzēs nodrošināt dzīves kvalitātes ilgtermiņa uzlabojumus, radot ilgtspējīgas kopienas, kas var efektīvi un apdomīgi apsaimniekot un izmantot resursus, pilnībā izmantot ekonomikas ekoloģisko un sociālo inovāciju potenciālu un, visbeidzot, nodrošināt uzlabotu labklājību, vides aizsardzību un sociālo kohēziju ilgtermiņā.

Ilgtspējīga attīstība Programmas īstenošanas laikā tiks ņemta vērā kā horizontālais princips. Programmas ietvaros finansētajiem projektiem būs nepieciešams ņemt vērā un demonstrēt to ieguldījumu ilgtspējīguma principa (ekonomiskajā, sociālajā, ekoloģiskajā un kultūras sfērā) veicināšanā. Kur vien iespējams, projektu pieteicēji tiks lūgti nodrošināt vides un telpiskās ietekmes novērtējumus. Tie tiks uzraudzīti Programmas ietvaros. Programmas izvēles kritēriji attiecībā uz ilgtspējīgu attīstību tiks aprakstīti Programmas rokasgrāmatā.

8.2. Vienādas iespējas un nediskriminēšana

Šīs horizontālās prioritātes mērķis ir ne tikai nodrošināt vienādas iespējas vīriešiem un sievietēm, bet arī vienādu piekļuvi jaunām iespējām priekš visiem cilvēkiem, it īpaši sociāli atstumtajām grupām. Vienādu iespēju principa izcelšanas rezultātā Programmas ietvaros cilvēki no robežu reģioniem varēs pilnībā izmantot fizisko infrastruktūru, piedalīties ar izglītību un apmācībām saistītajos pasākumos, uzlabojot esošās un apgūstot jaunas prasmes, kā arī saņemt jebkuru citu tiešu vai netiešu palīdzību, lai turpinātu vai sāktu aktīvi piedalīties ekonomiskajā un sociālajā dzīvē.

Tādējādi Programmas īstenošanas process palīdzēs nodrošināt vienādas iespējas sociāli atstumtajām grupām, piedalīties dažādos pasākumos un saņemt palīdzību. Programmas darbības arī sekmēs atbalsta shēmu attiecībā uz iepriekšminētajām grupām, izceļot mazaizsargātas personas un neņemot vērā to dzimumu, rasi vai etnisko izcelsmi, reliģisko piederību vai uzskatus, nespēju, vecumu vai seksuālo orientāciju.

Programmas ietvaros finansētās darbības jo īpaši sekmēs šīs sfēras:

- vienas vai vairāku tādu grupu interešu sekmēšanu, kas pakļautas diskriminācijas riskam, balstoties uz to dzimumu, etnisko izcelsmi vai rasi, reliģisko piederību vai uzskatiem, nespēju, vecumu un seksuālo orientāciju;
- nediskriminācijas integrācijas un vienādu iespēju sekmēšana attiecībā uz nodarbinātību, sociālo integrāciju, izglītību u.c.

Programmas finansēto projektu ietvaros tiks lūgts ievērot universālā dizaina principus, kas attiecināmi uz plašu ar vienlīdzību saistīto problēmu spektru, ieskaitot šo principu ievērošanu būvdarbu laikā, kā arī produktu un pakalpojumu attīstību. Specifiskas prasības saistībā ar universālo dizainu tiks aprakstītas Programmas rokasgrāmatā. Kur vien iespējams, projektu īstenotāji tiks lūgti ievērot vienādu iespēju un nediskriminācijas principu, kā arī telpiskās ietekmes novērtējumus. Attiecīgo rādītāju izmantošanu un aktualizēšanas procesus nodrošinās Programmu īstenojošās iestādes.

8.3. Vīriešu un sieviešu vienlīdzība

Vienādas iespējas ir svarīgs Programmas stratēģiskā līmeņa mērķu elements. Īpaši tiek atzīti uzdevumi un pasākumi Programmas ietvaros, kas saistīti ar vienādām iespējām vīriešiem un sievietēm.

Programmas atbalsts aptvers vairākas jomas, tādējādi nostiprinot dzimumu vienlīdzību un nodrošinot vienādas iespējas vīriešiem un sievietēm, kas ir ieinteresēti izglītības iegūšanā, kā arī prasmju un nodarbinātības uzlabošanā. Programmas atbalsts arī palīdzēs palielināt vīriešu un sieviešu pārstāvību šajās jomās, kurās vīrieši un sievietes nepiedalās vienlīdzīgi.

Tādēļ dzimumu vienlīdzība ir pilnībā integrēta Programmas vīzijās un mērķos kā Programmas plašākas vispārīgās stratēģiskās attīstības mērķu horizontālais apakšelements.

Ņemot vērā gūto pieredzi iepriekšējā programmēšanas periodā, dalībvalstis vienojās, ka specifiski noteiktas darbības vai pasākumi Programmas līmenī, lai veicinātu dzimumu vienlīdzības principus, nav paredzēti (un nav paredzēti arī specifiski izvēles kritēriji), lai sekmētu to projektu attīstību, kuru ietvaros tiek risināta šī problēma.

1. PIELIKUMS

1. pielikumā iekļauts dokumentu un statistikas datu saraksts, kas tika izmantots, lai veiktu sociālekonomisko analīzi par Programmas teritoriju.

- 1) http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_r_e3gdp&lang=en
- 2) Statistics from national statistical bureaus (www.csb.gov.lv; <http://www.stat.gov.lt/>) and http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfst_r_lfu3rt&lang=en
- 3) <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsdsc330&plugin=0>
- 4) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Youth_unemployment
- 5) http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countriessheets/2013/lithuania_en.pdf
- 6) http://ec.europa.eu/enterprise/policies/sme/facts-figures-analysis/performance-review/files/countriessheets/2013/latvia_en.pdf
- 7) <https://www.lursoft.lv/lursoft-statistika/Statistikas-dati-Latvijas-regionu-griezuma&id=511>;
<http://osp.stat.gov.lt/en/temines-lenteles51>
- 8) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php?title=File:One-to-fiveyear_survival_rates_of_enterprises,_2010,_business_economy,_%28%25%29.png&filetimestamp=20130604082504#file
- 9) http://data.csb.gov.lv/Selection.aspx?px_path=transp_Ikgad%C4%93jie%20statistikas%20dati__T%C5%ABrisms&px_tableid=TU0091.px&px_language=lv&px_db=transp&rxid=09cbdccf-2334-4466-bdf7-0051bad1decd; <http://osp.stat.gov.lt/en/rodikliai48>
- 10) <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/iekszemes-kopprodukts-datubaze-30011.html>
- 11) <http://osp.stat.gov.lt/en/rodikliai42>
- 12) Euro-barometer survey 'Attitudes of Europeans towards the issue of biodiversity' http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_290_en.pdf
- 13) <http://helcom.fi/Documents/Ministerial2013/Associated%20documents/Supporting/PLC-5.5%20Extended%20Summary%20for%20MM2013.pdf>
- 14) www.csb.gov.lv; <http://www.stat.gov.lt/en/>
- 15) <http://www.csb.gov.lv/statistikas-temas/monetara-nabadziba-un-ienakumu-nevienlidziba-datubaze-30062.html>
- 16) <http://osp.stat.gov.lt/en/rodikliai18>
- 17) Katherine Duffy. Social Exclusion and Human Dignity in Europe: Background Report for the Proposed Initiative. Council of Europe. 1995.
- 18) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/income_social_inclusion_living_conditions/databse
- 19) http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Glossary:Severe_material_deprivation_rate
- 20) http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=ilc_mdes04&